

LEADER

Pohjoisin Lappi

Yleiset rahoitusohjeet 2025

Hyväksytty Leader Pohjoisin Lappi ry:n hallituksessa 7.11.2024

Sisällys

1	Yleistä	3
1.1	Hankkeen hakuprosessi	3
1.2	Sähköinen hakeminen Hyrrä-järjestelmällä.....	4
1.3	Rahoitettava toiminta ja kiintiön käyttö, seuranta ja tavoitteet	6
2	Yritystuet	8
2.1	Tuen hakijan kriteereitä	8
2.2	Tuettavat toimialat.....	9
2.3	Tuettavaa ei ole yrityshankkeissa:	11
2.4	Kustannusmallin valinta yrityshankkeissa	11
2.5	Yritystukimuodot.....	13
2.5.1	Yritysten investointihankkeet, tukitaso 30–40 %	13
2.5.2	Yritysten käynnistys- ja kehittämistuki	15
2.5.3	Yritysten yhteistyöhankkeet (yhteistyö, koulutus ja yritysryhmät).....	22
3	Yleishyödylliset kehittämishanketuet	27
3.1	Yleishyödylliset yhteistyöhankkeet	27
3.2	Koulutushankkeet enimmäistukitaso 90 %	29
3.3	Yleishyödylliset investoinnit, tukitaso 65–75 %	30
3.4	Kustannusmallin valinta yleishyödyllisissä yhteistyö- ja koulutushankkeissa.....	33
4	Yleiset rahoituslinjaukset ja yhdistyksen omat hankkeet sekä vuosittaiset teema- ja ideahaut.....	35
4.1	Valintajaksot.....	35
4.2	Yhdistyksen omat hankkeet ja yhteistyössä toteutettavat hankkeet.....	36
4.3	Vuoden 2025 teemahaut ja kampanjat	36

1 Yleistä

Leader Pohjoisin Lappi on maaseudun kehittämissyhdistys, joka myöntää hankerahoitusta maaseudun elinvoiman ja viihtyvyyden lisäämiseen. Rahoitus koostuu Euroopan Unionin, valtion ja kuntien rahoituksesta. Leader-toimintaryhmien kautta on haettavissa maaseudun yritystukiin ja hanketukiin 180 miljoonaa euroa, josta EU:n osuus on 43 prosenttia, valtion osuus 37 prosenttia ja kuntien osuus 20 prosenttia. Yhdistys rahoittaa hankkeita, jotka edistävät Kemijärven, Inarin, Utsjoen, Sodankylän, Savukosken, Sallan ja Pelkosenniemen alueen viihtyvyyttä ja elinvoimaa.

Yhdistyksen henkilöstö auttaa hankkeen suunnittelussa. Hankkeet käsitellään yhdistyksen hallituksessa, joka koostuu kolmikantaperiaatteen mukaisesti yhdistys-, kunta- ja yksityisistä edustajista. Hallitus päättää hankkeen rahoittamisesta strategiaan, lainsäädäntöön ja valintakriteereihin perustuen. Myönteisen rahoituspäätöksen saaneet hankkeet käsitellään Lapin ELY-keskuksessa, joka tekee hankkeisiin viranomaispäätökset.

Hankkeen hakijalla on kokonaisvastuu hankkeen rahoituspäätöksen mukaisesta toteutuksesta. Leader Pohjoisin Lappi ry voi myös itse toteuttaa hankkeita, joilla tuetaan Kahdeksan vuodenajan koti- strategian toteutumista.

1.1 Hankkeen hakuprosessi

1. Hakija ottaa yhteyttä Leader-ryhmän henkilöstöön, joka ohjaa hankkeen hakemisessa. Mikäli hanke ei ole rahoitettavissa Leaderin kautta, ohjataan se oikeaan rahoituskanavaan.
2. Hankehaku on jatkuva, mutta hankkeet käsitellään hakujakoittain. Hankkeen tulee olla täydennetty ja valmis käsiteltäväksi 2 viikkoa ennen kokousta. Jos hanke ei ole valmis käsiteltäväksi, niin se siirtyy seuraavaan kokoukseen.
3. Strategian mukainen hakemus jätetään sähköiseen Hyrrä-järjestelmään ennen aloittamista.
4. Hakemus tulee vireille sen jättöhetkellä. Hakija voi aloittaa hankkeen omalla riskillä vireilletulo ilmoituksen jälkeen (ei suositeltavaa).
5. Henkilöstö tarkistaa hakemuksen ja palauttaa sen tarvittaessa täydennettäväksi hakijalle.
6. Hanke voidaan ottaa hallituksen kokouksen käsittelyyn, kun se on kaikilta osin valmis käsiteltäväksi. Jotta hanke voidaan ottaa hallituksen käsiteltäväksi, tulee sen olla valmis 2 viikkoa ennen kokousta.
7. Hallitus tekee myönteisen tai kielteisen päätöksen. Hakijaa tiedotetaan päätöksestä kokouksen jälkeen.
8. Myönteisen päätöksen saanut hanke toimitetaan Leader-ryhmän toimesta Lapin ELY-keskukseseen.
9. Lapin ELY-keskus voi pyytää lisätietoja hankkeen päätöksen tueksi. Käsittelyaika vaihtelee ollen keskimäärin 2 kuukautta.
10. Tieto rahoituspäätöksestä tulee tiedoksi hakijalle sähköpostitse. Päätös on luettavissa Hyrrä-järjestelmässä ja siinä voi olla poikkeamia toimitettuun hakemukseen nähden tai erityisehtoja, jotka tulee huomioida toteutuksessa.
11. Ennen hankkeen aloitusta, on suositeltavaa pitää aloituspalaveri Leaderin henkilöstön kanssa.
12. Hakija toteuttaa hankkeen päätöksessä hyväksytyin hankesuunnitelman ja kustannusarvion puitteissa. Leaderin henkilöstö neuvoo tarvittaessa myös hankkeen toteutusvaiheessa.
13. Hankkeisiin voi hakea tarvittaessa muutoksia. Muutoksista tulee olla yhteydessä henkilökuntaan ennen niiden toteuttamista.
14. Hakija hakee maksatusta Hyrrä-järjestelmän kautta ja hakemukset käsitellään Lapin ELY-keskuksessa. Leader-ryhmä neuvoo maksatusasioissa tarvittaessa. Suositeltavaa on, että hakija

hakee maksatusta useammassa erässä vuosittain. Maksun haussa tulee huomioida rahoituspäätöksen ehdot.

15. Hanketyypistä riippuen tulee hakijan tehdä loppuraportti, josta ilmenee mm. hankkeen tulokset ja havaitut jatkokehittämistarpeet. Hakijan on täytettävä myös seurantatiedot Hyrrä-järjestelmässä, jolla kootaan kaikkien maaseuturahaston hankkeiden tulokset valtakunnallisesti. Seurantatiedoilla seurataan hankkeen vaikuttavuutta ja tulosten saavuttamista.

1.2 Sähköinen hakeminen Hyrrä-järjestelmällä

Vuonna 2023 käynnistyneellä rahoituskaudella kaikki hankehakemukset tehdään sähköisesti. Hakemus tehdään sähköiseen [Hyrrä-palveluun](#), johon myös hankesuunnitelman tiedot kirjataan. Järjestelmä ottaa hakijan perustiedot YTJ:n rekisteristä.

Hyrrään kirjaututaan osoitteessa <https://hyrra.ruokavirasto.fi/login.html>. Hyrrä-asiointia varten tarvitaan henkilökohtaiset pankkitunnukset, mobiilivarmenne tai sirullinen tunnistautumiskortti.

Rahoituskausien vaihteessa Hyrrä-järjestelmä uudistuu ja vuonna 2023 käynnistyneen rahoituskauden rahoitusta haetaan uudistuneessa käyttöliittymässä, johon pääsee kirjautumisen jälkeen siirtymään valitsemalla sivuston yläosasta ”Hyrrä uudistuu. Siirry uudistettuun Hyrrään tästä”.

Hyrrä uudistuu. Siirry uudistettuun Hyrrään tästä. →

TERVETULOA:
OLET KIRJAUT

UUSI HAKEMUS ▾
HANKKEET

Uuden rahoituskauden pääsee luomaan kohdasta ”Uusi hakemus”, ja aiemmin tallennetut hakemukset, käsittelyssä olevat tai rahoituspäätöksen saadut hankkeet löytyvät kohdasta ”Omat hankkeet”.

Siirry alkuperäiseen Hyrrään tästä →

Kirjautuneena:
Asioi yrityksen puolesta:

Etusivu

Omat hankkeet

Uusi hakemus

👤 Profiili   ↗ Kirj

Vuosina 2014–2022 rahoituspäätöksen saaneet hankkeet löytyvät alkuperäisestä Hyrrästä.

Huomioithan, että hanketta (tuen kohteena olevaa toimenpidettä) ei saa aloittaa ennen sen vireille tuloa Hyrrä-palvelussa. Hanke tulee vireille, kun se on palvelussa allekirjoitettu ja lähetetty.

Hyrrässä on mahdollista täyttää hankehakemus suomeksi tai ruotsiksi. Ruokaviraston linjauksen mukaan hankehakemus on mahdollista jättää suomeksi tai ruotsiksi, eikä muita kieliä hankehakemuksessa hyväksytä.

Pohjoisin Lappi

Hyrrään tulee varmuuden vuoksi liittää kaikki liitteet PDF-muodossa, jotta varmistetaan liitteiden avautuminen kaikissa päätöksenteon eri vaiheissa, eikä hankkeen käsittelyyn tule tiedostomuodosta johtuvia viivästyksiä.

Hankesuunnitelma

Hankesuunnitelma on asiakirja, jonka mukaisesti hanke toteutetaan. Hankesuunnitelmaan on sisällytettävä kehittämistarpeet, hankkeen tavoitteet ja niiden saavuttamiseksi tarvittavat toimet, toteutumisen arviointiperusteet ja arvio toteutusajasta sekä kuvaus kestävästä kehityksestä huomioon ottamisesta. Hankesuunnitelmasta on lisäksi käytävä ilmi hankkeen toteutustapa, tukimuoto, hankkeen tavoiteltavat tulokset ja vaikutukset.

Hankesuunnitelmassa on esitettävä, miten hankkeen valmistelussa on otettu huomioon jo aikaisemmin julkisella rahoituksella rahoitetuista hankkeista saadut vastaavaan tai siihen läheisesti liittyvään toimintaan myönnetyn tuen tulokset. Lisäksi hankesuunnitelmassa on esitettävä, miten hankkeen tuloksena syntyvää toimintaa jatketaan hankkeen päättymisen jälkeen.

Hankesuunnitelmaa voi valmisteluvaiheessa työstää erillisenä tekstitiedostona, jonka tiedot syötetään sitten Hyrrään.

Suomi.fi -valtuudet

Hyrrä-palvelun käyttäminen edellyttää, että hakijalla on ajantasaiset tiedot yhdistysrekisterissä ja nimenkirjoittajalla on Suomi.fi -valtuudet kunnossa siten, että he pääsevät hakemaan yhdistyksen puolesta maaseudun tukia ja etuuksia. Mikäli et ole varma, kuka saa allekirjoittaa asiakirjoja yhdistyksen puolesta, tarkista yhdistyksen nimenkirjoitusoikeus säännöistä ja PRH-rekisteriotteesta. Niissä yhdistyksissä, joille on merkitty yhdistysrekisteriin vain yksi nimenkirjoittaja, voi yhdistyksen nimenkirjoitusoikeuden omaava henkilö asioida sähköisesti yhdistyksen nimissä ilman erillisiä valtuuksia. Jos nimenkirjoittajia on sääntöjen mukaan kaksi, tulee heille hankkia valtuudet virkailijavaltuutuspalvelun kautta. [Hakemuksella valtuuttaminen - Suomi.fi](#)

Jos asioimaan halutaan valtuuttaa sellainen henkilö, jolla nimenkirjoitusoikeutta ei ole, tulee nimenkirjoitusoikeuden omaavan henkilön tehdä valtuudet Suomi.fi-palvelussa. [Suomi.fi-valtuudet, avustettu valtuuttaminen organisaatioasiakkaille - Suomi.fi](#)

Mikäli yhdistyksen sääntöihin on merkitty yksi nimenkirjoittaja, voi nimenkirjoittaja valtuuttaa muita henkilöitä asioimaan Hyrrässä. Toimi silloin näin:

- Valitse asiakaskategoriaksi: Maaseudun tuet ja etuudet Valitse valtuuskoodiksi jokin seuraavista:
  - Maaseudun ja kalatalouden tukien ja korvauksien hakeminen: tällä valtuudella voi täyttää, allekirjoittaa ja lähettää hakemuksen.
  - Maaseudun ja kalatalouden tuki- ja korvaushakemusten valmistelu: tällä valtuudella voi avustaa hakemuksen täyttämistä, mutta ei allekirjoittaa eikä lähettää hakemusta. Tätä valtuutta voi käyttää esimerkiksi neuvoja tai tilitoimisto.
  - Maaseudun ja kalatalouden tuki- ja korvaustietojen katselu: tällä valtuudella voi vain tarkastella hakemuksia, ei täyttää, allekirjoittaa eikä lähettää hakemuksia

1.3 Rahoitettava toiminta ja kiintiön käyttö, seuranta ja tavoitteet

Leader Pohjoisin Lappi ry:n rahoitusta ohjaa Kahdeksan vuodenajan koti -strategia, joka on laadittu yhteistyössä alueen asukkaiden kanssa ja hyväksytty Maa- ja metsätalousministeriössä. Strategia on osa CAP27 -suunnitelman toimeenpanoa.

Kehittämisen painopisteet on jaettu kolmeen pääpainopisteeseen:

- Kahdeksan vuodenajan kylä
- Juureva pohjoinen kulttuuri
- Pohjoiset elinkeinot

Painopisteiden toteutumista edistetään hyödyntämällä keinoja:

- osallisuus, yhteistyö ja verkostot
- ikäihmiset, lapset ja nuoret
- tieto, osaaminen ja digitalisaatio
- luonnon monimuotoisuus ja kestävä ratkaisut

Strategian pohjalta on laadittu Maa- ja metsätalousministeriössä hyväksytyt valintakriteerit hanke- ja yritystuille. Hankkeet pisteytetään ja laitetaan paremmuusjärjestykseen. Hankerahoitus on harkinnanvaraista ja tapauskohtaista ja perustuu lainsäädäntöön ja Leaderin hallituksen päätökseen.

Ohjelmakaudelle 2023–27 on käytettävissä hanke- ja yritystukiin 4,77 milj. euroa (EU 43 %, valtio 37 % ja kunta 20 %). Kiintiö jakautuu tasaisesti rahoitusvuosille. Mikäli vuodelle osoitettua kiintiötä ei saada käytettyä, se siirtyy seuraavan vuoden kiintiöön. Myös alitoteutuneista hankkeista ja peruista hankkeista on mahdollista saada tietyin ehdoin palautettua kiintiötä käyttöön. Palautuvat kiintiöt vahvistetaan vuosittain. Tavoitteena on, että kehittämistoimia toteutetaan tasaisesti ohjelmakauden aikana.

Strategiassa on esitetty tavoitteet kiintiön jakautumiselle eri painopisteille ja eri tukimuotojen välille. Toteumaa seurataan reaaliaikaisesti ja vuosittaisilla rahoituslinjauksilla voidaan ohjata toteuman etenemistä. Jos joku painopiste ei edisty omalla painollaan, niin siihen ohjataan enemmän aktivointitoimia, suunnattuja kampanjointia, tiedottamista ja erillisiä teemahakuja. Painopisteiden toteutumista voidaan ohjata myös yhdistyksen omilla hankkeilla, jos muita hakijoita ei löydy teemaa edistämään.

	EU 43 %	Valtio 37 %	Kunta 20 %	Julkinen rahoitus yhteensä	Yksityinen rahoitus	Kokonaisrahoitus
Kahdeksan vuodenajan kylä	823 670, 85	708 740,03	383 102,72	1 915 513,60 40 %	842 419,81	2 757 933,41
Juureva pohjoinen kulttuuri	411 835,42	354 370,02	191 551,36	957 756,80 20 %	421 051,97	1 378 808,77
Pohjoiset elinkeinot	823 670, 85	708 740,03	383 102,72	1 915 513,60 40 %	1 893 423,67	3 808 937,27
Strategiaa toteuttavat toimet yhteensä	2 057 120,00	1 770 080,00	956 800,00	4 784 000,00	3 158 679,45 35 %	7 945 679,45
Toimintaraha	463 841,00	399 119,00	215 720,93	1 078 700,00 18 %	-	1 078 700,00
Strategiaa toteuttavat toimet ja toimintaraha yhteensä	2 522 251,00	2 170 309,00	1 173 140,00	5 865 700,00	3 158 679,45	9 024 379,45

Pohjoisin Lappi

- [Kahdeksan vuodenajan koti- strategia](#)
- [Kahdeksan vuodenajan koti -strategian tiivistelmä](#)
- [1325/2022, Laki maaseudun kehittämisen tukemisesta rahoituskaudella 2023–2027](#)
- [617/2023, Valtioneuvoston asetus maaseudun hanketoiminnan tukemisesta rahoituskaudella 2023–2027](#)
- [646/2023, Valtioneuvoston asetus maaseudun yritystuesta rahoituskaudella 2023–27](#)
- [Valintakriteerit](#)
- [Lapin ELY-Leader linjaukset yritystukien osalta](#)

Toiminnalle on määritelty MMM:n asettamat tavoitteet, joita täydentää yhdistyksen strategiassa määrittelemät tavoitteet.

Kehittämisen painopiste	Tavoite	Määrä
Kahdeksan vuodenajan koti Juureva pohjoinen kulttuuri	Hankkeissa tehtävän vastikkeettoman työn määrä	35 000 h
	Uudet hakijat Älykkäät kylät-strategioiden määrä Kylien innovaatiot ja digitaalisuus, lähipalvelukokeilut Ilmasto- ja ympäristötietoisuuden lisääminen Perinnetiedon- ja taidon siirtyminen sukupolvien välillä - hankkeet tai toimet Kansainväliset hankkeet	20 kpl 14 kpl 5 kpl 1 000 hlö 20 % 2 kpl
Pohjoiset elinkeinot	Asiantuntijapalvelut Pohjoiset elinkeinot painopisteen kiintiöstä	12 %
	Investointihankkeet Uusien yritysten määrä Nuoret, alle 36-vuotiaat hakijat Syntyneiden työpaikkojen määrä Ympäristö- ja ilmastotoimien määrä kiintiöstä	120 kpl 20 kpl 20 % 40 kpl 20 %

2 Yritystuet

Investointitukea voidaan myöntää sellaiseen yrityksen investointiin, jolla on olennaista merkitystä yrityksen perustamiselle, kasvulle tai kehittymiselle. Leader rahoittaa hankkeita, jotka kestävän kehityksen periaatteita noudattaen monipuolistavat, uudistavat ja lisäävät maaseudun elinkeinotoimintaa. Tavoitteena on parantaa maaseudun yritysten toimintaedellytyksiä ja kehittää niiden kilpailukykyä.

Tuki on harkinnanvaraista ja hakijan tukikelpoisuus tarkistetaan viranomaispäätöstä tehdessä ELY-keskuksessa (mm. verovelat, maksuhäiriöt tai muut lakisääteisten velvoitteiden hoidot). Hanke tulee olla kehittämistä (ei lakisääteistä tai tavanomaista toimintaa). Tuella ei saa vääristää kilpailua kuin korkeintaan vähäisissä määrin. Hakija itse arvioi alueen kilpailutilanteen ja asemansa markkinoilla sekä kertoo hakemuksessaan, kuinka yrityksen tuotteet tai palvelut eroavat tai täydentävät jo olemassa olevaa tarjontaa. Kilpailutilanne huomioidaan erityisesti paikallisilla markkinoilla toimiville yrityksille, koska asiakaskunta on silloin rajattu. Tarkastettava markkina-alue määritellään sen mukaan, millä alueella yritys toimii, mistä asiakkaat tulevat tai minne tuotteita/palveluita myydään.

2.1 Tuen hakijan kriteereitä

Tuki on tarkoitettu pääsääntöisesti yritystoimintaa suunnitteleville ja alkaville yrityksille sekä yritystoimintaa kehittäville mikroyrityksille (enintään 5htv). Leader-ryhmän kautta haettua tukea investointeihin voidaan myöntää yli viisi henkilöä henkilötyövuosina työllistävälle mikroyrityksille vain erityisestä syystä. Käynnistämistä- ja kehittämistukia voidaan myöntää myös luonnollisille henkilöille tukimuodon mukaan.

Osa-aikaisen yrittäjyyden tukeminen on mahdollista tietyissä tukimuodoissa. Osa-aikaiseksi yritystoiminnaksi ei lasketa harrastuksenomaista toimintaa. Osa-aikaisella yrityksellä tulee olla jatkuvuutta ja tavoitteena on, että mahdollisimman monesta osa-aikaisesta yrityksestä voisi tulla myöhemmin päätoimisia. Yrityksen tulee tuottaa ansiota yrittäjälle ja toiminnan tulee olla yleistä, julkista ja saatavilla markkinoilla. Osa-aikayrittäjyyttä tuettaessa huomioidaan, ettei tuettavalla toiminnalla heikennetä kokoaikaisten toimijoiden ansaintamahdollisuuksia.

Yrityksellä tulee olla toimipaikka Leader-alueella. Toimipaikassa tulee olla aidosti jatkuvaa toimintaa esim. työntekijöitä, siellä tuotetaan palveluita tai tehdään tuotteita (ei vain varasto).

Tukea voidaan myöntää yrityksille, joilla arvioidaan olevan edellytykset kannattavaan toimintaan. Tukea ei voida myöntää vaikeuksissa olevalle yritykselle kuin tietyin edellytyksin.

LPL ry:n linjaus:

Tuen hakijan tulee olla täysi-ikäinen. Eläkkeellä oleva henkilö voi olla tuen hakijana, mikäli yritystoiminnasta saatava tulo on yrittäjälle merkittävä suhteessa eläkkeeseen.

Kokoaikaisesti palkkatyössä oleva ei ole osa-aikayrittäjä, vaan työaika yrittäjyyteen tulee olla normaalin työajan puitteissa. Osa-aikaisella yrityksellä on oltava y-tunnus, YEL/MYEL- vakuutus (pois lukien eläkeläiset) ja olennaista merkitystä yrittäjän toimeentuloon sekä kuulua ennakoperintärekisteriin. Osa-aikayrittäjän tavoittelema liikevaihtotavoite tulee olla vähintään 10 000 € ja tavoitetta arvioidaan liiketoimintasuunnitelman pohjalta arvoituna, tarkoituksenmukaisuusharkinta ja toimiala huomioiden.

Kun investointitukea hakee **alkava yritys**, tulee yrittäjän itsensä työllistyä tuettavassa yrityksessä. Toimivaa yritystä voidaan tukea, vaikka yrittäjä itse ei työllisty siinä, mutta se lisää yleisesti työllisyyttä.

2.2 Tuettavat toimialat

Lähipalvelut, jotka lisäävät alueella asumisen mahdollisuuksia tai korvaavat alueen ulkopuolelta hankittuja palveluita. Lähipalveluilla turvataan kylien elinvoimaa, työllisyyttä ja lisätään asumisen turvallisuutta.

LPL ry:n linjaus:

Paikallisilla markkinoilla toimivan tai aloittavan yrityksen tulee todentaa riittävä kysyntä ja tehdä hakuvaiheessa tarkka kilpailutilanneselvitys, jotta tuilla ei vääristetä kilpailua.

Kaupanalaa tuetaan pääsääntöisesti vain, jos myytävät tuotteet ovat paikallisesti tuotettuja, ja yrittäjällä on omaa tuotantoa.

Lisäksi tukea voi saada kauppapalveluiden aloittamiseen ja kehittämiseen, jos kauppa sijaitsee taajaman ulkopuolella ja on paikallisille asukkaille tärkeä lähipalvelu.

Liikunta-, hyvinvointi- ja kauneuspalveluita tuetaan vain, jos yrittäjä pystyy osoittamaan riittävän kysynnän ja vähäisen kilpailutilanteen. Tukea ohjataan erityisesti kehittämiseen, joka pohjautuu paikallisiin raaka-aineisiin (esim. luonnontuotteet) ja kulttuuriin.

Sote-alan yrityksiä tuetaan, jos ne mahdollistavat ikäihmisten kotona tai kodinomaisissa oloissa asumista.

Biotalous, johon sisältyy mm. uusiutuviin luonnonvaroihin pohjautuva paikallinen energiantuotanto, lähiruoka, porotalous, maa- ja metsätalous sekä luonnontuoteala.

Biotalousalalla pyritään luonnonvarojen arvostuksen, käytön ja jalostusasteen nostamiseen paikallisesti. Lyhyillä toimitusketjuilla parannetaan lähiruoan saatavuutta ja kannattavuutta. Tuet antavat mahdollisuuden uudenlaiseen lähiruoan tuotantoon ja porotalouden innovatiiviseen kehittämiseen. Luonnontuotealalla kehitetään liiketoimintamalleja sekä raaka-aineiden saatavuutta helpottavaa tukkutoimintaa ja tuetaan kokeiluja. Yritystoimintaa suunnittelevia ja aloittavia innostetaan kokeilemaan yrittäjyyttä eri tukimuodoin.

LPL ry:n linjaus:

Polttopuuyrittäjyyttä tuetaan vain kokoaikaisille yrityksille, joiden päätoimiala on polttopuiden tuottaminen tai lisänä maa-, metsä-, kala- tai porotalousalan yrittäjyyttä. Erityisesti tuettavaa on paikallisen energiantuotannon edistäminen ja maisemanhoitopalvelut.

Luovat- ja käsityöalat, joiden tukeminen auttaa paikallisten perinnetaitojen säilymistä ja alueen elinvoimaista kulttuuritoimintaa. Käsityöalalla materiaalien saatavuushaasteisiin vastataan paikallista tuotantoa kehittämällä. Alaa voidaan uudistaa mm. digitalisaation ja tuotekehityksen avulla.

LPL ry:n linjaus:

Tuetaan paikallisuudesta kumpuavaa, perinnetietoa ja -taitoa hyödyntävää ja/tai jatkuvuutta tukevaa yritystoimintaa. Edellä mainittua linjausta sovelletaan myös matkailukeskuksiin.

Matkailu, joka pohjautuu pääasiassa paikallisiin resursseihin. Matkailun kehittämistoimia ohjataan erityisesti alkaville ja mikroyrityksille, jotka pohjaavat liiketoimintansa lähellä oleviin ja tuotettuihin resursseihin, kuten luontoon, alueen kulttuuriin, lähiruokaan, Green Care -toimintaan ja luonnontuotteita hyödyntäviin palveluihin ja elämyksiin. Kehittämisessä huomioidaan mm. kahdeksan vuodenajan monipuolinen hyödyntäminen ja lumiriippuvuuden vähentäminen, paikalliset ihmiset ja kulttuurinen kestävyys. Perinnetiedon ja tutkimustiedon hyödyntäminen matkailutuotteissa tuo elämyksiin syvyyttä.

LPL ry:n linjaus:

Matkailua tuetaan erityisesti muualle kuin yleisesti katsoen markkinaehtoisesti kehittyviin matkailukeskuksiin, joissa on jo isoja veturiyrityksiä, infra ja kysyntä valmiiksi rakennettu tai suurta alihankintapalvelun tarvetta. Matkailukeskuksiin voidaan tukea vain matkailupalveluita, jotka aidosti hyödyntävät paikallisia resursseja kuten luonnontuotteita, lähiruokaa tai paikallista kulttuuria.

Uuden majoituskapasiteetin rakentamista tuetaan vain, jos sillä on erityistä merkitystä matkailulle tai selkeä tarve alueella. Majoitusinvestoinneissa edellytetään, että yrityksellä on matkailupalvelutarjontaa, jolla on merkitystä yrityksen liikevaihdolle ja työllisyydelle. Majoitusinvestointeja tuetaan vain päätoimiseen matkailuyrittäjyyteen tai jos maatila/porotilayrittäjä laajentaa toimintaa matkailuun. Tukea ei myönnetä kiinteistösijoitustoimintaan (ml. viikko- ja lomaosakkeet, huoneisto ja mökkivuokraus tms.) tai markkinaehtoisesti kehittyvien matkailukeskusten majoituskapasiteetin lisäämiseen.

Pääasiallista vuokraustoimintaa varten hankittavia koneita, laitteita tai välineitä ei tueta, vaikka ne perustuisivat vihreään siirtymään (moottorikelkat, mönkijät, pyörät ja muut). Ohjattuihin matkailupalveluihin liittyviä koneita, laitteita ja irtaimistoa voidaan tukea, jos niillä on työllistävä vaikutus.

Safarikelkkoja (ml sähkökelkat) tuetaan käyttäen erityistä tarkoituksenmukaisuusharkintaa.

Muut toimialat alle 36-vuotiaat yrittäjät. Alle 36-vuotiaat (tuen hakuvuonna enintään 36-vuotta täyttävä) yrittäjät voivat hakea tukea myös muille toimialoille, huomioiden lainsäädäntö ja kilpailutilanne. Liikeideassa tulee kuitenkin olla yhteneväisyyksiä Kahdeksan vuodenajan koti -strategian tavoitteisiin (luontoon, luovuuteen ja paikallisuuteen pohjautuvat elinkeinot voimistuvat verkostoilla ja kestävillä ratkaisuilla). Nuoret yrittäjät ja innovatiivisuus takaavat jatkuvuuden ja yrittäjä osoittaa sitoutuneisuutta alueeseen. Yrittäjä työllistää itsensä ja toiminta on pitkäjänteistä.

Mikäli yrityksen toimiala ei liity matkailuun, biotalouteen, lähipalveluihin, luoviin aloihin tai käsityöalaan, ohjaa tuettavuutta seuraavat asiat:

- yrityksen toiminnan tulee tukea paikallista elinvoimaa

- yrityksen tulee luoda osa-aikainen tai päätoiminen työpaikka
- yrityksen tulee luoda uusia palveluita tai tuotteita
- yritys ei saa vääristää kilpailua eli yrityksen tulee osoittaa riittävä kysyntä

2.3 Tuettavaa ei ole yrityshankkeissa:

- 1) eläinten hankinta;
- 2) traktorin tai muun maatalouden alkutuotantoon tarkoitettua koneen tai laitteen hankinta;
- 3) liikennealan investoinnit (tarkoitetaan matkustajien kuljettamista ilma-aluksella, maanteitse ja sisävesitse tai rahdinkuljetuspalvelujen tarjoamista toisen lukuun);
- 4) puunkorjuun monitoimikoneen tai kuormaa kantavan metsätraktorin hankinta sekä muun vastaavan koneen tai laitteen hankinta, maatalouden alkutuotantoon tarkoitettua koneen tai laitteen hankinta;
- 5) käytössä olevan koneen tai laitteen korvaaminen uudella, ellei yritystoimintaa olennaisesti laajenneta tai yrityksen teknologinen taso investoinnin vaikutuksesta merkittävästi parane taikka oteta käyttöön korkeampaan ympäristönsuojelulliseen tasoon johtavia tekniikoita;
- 6) energiakäyttöön tarkoitettua turpeen tuotantoon liittyvät investoinnit;
- 7) toisen yrityksen osakkeiden tai osuuksien taikka liiketoiminnan hankintaan; tukea voidaan kuitenkin myöntää sellaisten kiinteistöosakeyhtiön osakkeiden hankintaan, jotka oikeuttavat hallitsemaan kehittämistukilain mukaan tukikelpoisessa yritystoiminnassa käytettävää toimitilaa;
- 8) investointi, jonka tarkoituksena on ainoastaan toimitilojen tarjoaminen vuokralle;
- 9) kiinteistön tai rakennusten hankinta julkisyhteisöltä, ellei kohteen arvoa ole määritelty markkinaehtoisesti ulkopuolisen asiantuntijan toimesta ja hankintaa tehdään markkinaehtoisesti;
- 10) kokonaisteholtaan yli kahden megawatin uusiutuvan energian tuotannollisia investointeja;
- 11) aurinko- ja tuulivoimaloita;
- 12) koneurakoinnin maansiirtokoneita.

2.4 Kustannusmallin valinta yrityshankkeissa

Hankkeen kustannusmalliksi voi hanketyypistä riippuen valita **laskennalliset kustannukset 19 %**, **laskennalliset kustannukset 40 %** tai **tosiasialliset kustannukset**. Maksutavaksi hankkeeseen voi valita kustannusperusteisen tai tuotosperusteisen maksun.

Osassa hanketyyppejä kustannusmallia ja tuen maksutapaa ei voi valita, vaan ne on ennalta määritelty. Investointihankkeissa ei ole mahdollista valita laskennalliset kustannukset 19 %- tai laskennalliset kustannukset 40 % -kustannusmalleja.

Hakemuksella valitaan hankkeelle sopivin kustannusmalli ja tuen maksutapa. ELY-keskus tekee lopullisen päätöksen kustannusmallista. Kustannusmallia ei voi vaihtaa kesken hankkeen.

Tosiasialliset kustannukset

Pohjoisin Lappi

Kustannusmalli soveltuu hankkeisiin, joissa:

- syntyy runsaasti matkakustannuksia
- kustannukset on helppo määritellä selkeästi
- hankemuoto on investointihanke

Maksuvaiheessa kaikki kustannukset todennetaan tosittain.

Tuotosperusteinen (kertakorvaus) maksutapa

- hanke on kehittämis- tai investointihanke
- hankkeessa on selkeä tavoite tai tavoitteita, jotka ovat helposti todennettavissa
- hanke toteutuu varmasti suunnitelman mukaisesti, eikä tarvitse muutoksia
- hanke on pienhanke

Määrittele hankehakemuksessa hankkeen tavoitteet ja toimenpiteet sekä tavat, joilla tulokset todennetaan. Voit myös tehdä hankkeellesi osioita, joille jokaiselle määritellään tavoite ja kerrotaan, miten tavoitteen saavuttaminen todennetaan.

Hankkeen kustannusarvio lasketaan todellisten kustannusten perusteella tai käyttämällä laskennallisia kustannusmalleja. Kustannusten kohtuullisuus arvioidaan hakemuksessa. Tuen määrä lasketaan käyttäen hankkeeseen soveltuvaa tukiprosenttia.

ELY-keskus myöntää tuen euromääräisenä hankkeen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteuttamiseksi. Tuki maksetaan, kun tavoite on saavutettu ja toimenpide on tehty todennetusti. Maksua hakiessa esitetään hankehakemuksella määritetty tulos. Kuitteja ei tarvitse toimittaa.

Tuotosperusteisesti toteutettavaan hankkeeseen ei voi hakea muutosta. Hankkeeseen voi kuitenkin hakea toteuttamisajan jatkoa perustelluista syistä.

Laskennalliset kustannukset - kustannusmalli (flat rate)

Laskennalliset kustannukset -kustannusmalleja on kaksi:

- laskennalliset kustannukset 19 %
- laskennalliset kustannukset 40 %.

Laskennalliset kustannukset 19 % -kustannusmallissa hankkeessa hyväksytään välillisinä kustannuksina 19 prosenttia hankkeen hyväksyttävien henkilöstökustannuksien ja ostopalveluiden summasta. Välillisiin kustannuksiin sisältyvät hankkeelle kohdistuvat:

- hankehenkilöstön matkakustannukset
- toimitilakustannukset
- kone- ja laitekulut
- ohjelmistokulut
- toimistokulut
- koulutuskulut
- työterveyskulut
- hankkeen tarjoilukustannukset (itse järjestettävien kokouksien tarjoilukustannukset, esim. ohjausryhmän kokousten tarjoilut)
- hankkeen vastuuvakuutukset

Muut hankkeen hyväksyttävät kustannukset korvataan tosiasiallisesti aiheutuneisiin ja maksettuihin tukikelpoisiin kustannuksiin perustuen.

Pohjoisin Lappi

Kustannusmalli sopii hankkeeseen, jossa:

- hankkeessa on henkilöstö- ja/tai ostopalvelukustannuksia suurin osa hankkeen kustannuksista
- hankkeessa on paljon välillisiä kustannuksia, joita on hankala todentaa
- hankkeen henkilöstön matkakustannukset saadaan sisällytettyä flatraten määrään

Laskennalliset kustannukset 40 % -kustannusmallissa hankkeessa hyväksytään välillisinä kustannuksina 40 prosenttia hankkeen hyväksyttävistä palkkakustannuksista. Välillisiin kustannuksiin sisältyvät kaikki muut hankkeen kustannukset kuin henkilöstökustannukset. Malli kannattaa valita silloin, jos hankkeessa ei ole tarkoitus tehdä suurempia ostopalveluhankintoja.

Välillisiä kustannuksia ei tarvitse todentaa maksuvaiheessa kuitein tai tosittein.

Laskennalliset loma-ajan palkat, lomarahat ja palkkojen sivukulut

Kaikissa hankkeissa, joissa on palkkakustannuksia, käytetään laskennallista 39 % kustannusmallia seuraavien kustannusten kattamiseen:

- loma-ajan palkat
- lomarahat
- palkkojen sivukulut

Kustannusarviossa lasketaan vain työssäoloajan palkka ilman loma-ajan palkkaa, lomarahaa ja palkkojen sivukuluja. Hyrrä-asiointipalvelu laskee automaattisesti 39 prosenttia työssäoloajan palkasta näihin. Loma-ajan palkkaa ja lomarahaa ei enää makseta erikseen loppumaksun jälkeen, koska ne sisältyvät jo maksettuihin laskennallisesti hyväksytyihin kuluihin.

2.5 Yritystukimuodot

2.5.1 Yritysten investointihankkeet, tukitaso 30–40 %

- Hakijana voi olla osa-aikainen tai kokoaikainen yritys (kts osa-aikaisuuden määritelmä luvusta [2.1 kohdasta LPL ry:n linjaus](#))
- Tukea voidaan myöntää sellaiseen investointiin, jolla on olennaista merkitystä yrityksen perustamiselle, kasvulle tai kehittymiselle. Arvioitavia tekijöitä ovat mm. laatu, tuottavuus, elinvoimaa lisäävät uudet tuotteet ja palvelut, liikevaihdon kasvu, työtehokkuus, työllistävyys, asiakaskunnan laajentaminen, kestävät ratkaisut, resurssitehokkuus ja sopeutuminen ilmastonmuutokseen.
- Hankkeen hyväksytyt kustannukset voivat olla 5 000–100 000 euroa. Kokonaiskustannuksiltaan suurempien hankkeiden rahoituksesta neuvotellaan muiden rahoittajien kanssa.
- Investointitukea voidaan myöntää:
  1. rakennuksen rakenteen tai rakennelman rakentamisesta, laajentamisesta tai korjaamisesta aiheutuviin kustannuksiin;
  2. rakennuksen hankkimisesta aiheutuviin kustannuksiin. Maa-alueen hankintakustannuksesta on tukikelpoista enintään 10 prosenttia koko kiinteistön tukikelpoisista kokonaiskustannuksista. Hankittavan rakennuksen tulee soveltua harjoitettavaan yritystoimintaan tai olla kohtuullisin kustannuksin muutettavissa siihen soveltuvaksi. Rakennuksen tai kiinteistön kauppahinta ei saa ylittää sen käypää arvoa ja tuettavan

- kiinteistön arvon tulee muodostua pääasiassa yritystoimintaan käytettävän rakennuksen arvosta.
3. koneiden ja laitteiden sekä muun irtaimen käyttöomaisuuden hankkimisesta aiheutuviin kustannuksiin. Osamaksukaupalla hankittu omaisuus on tukikelpoista, jos se, rahoitetaan rahoitusyhtiöiden kautta. Osamaksukaupalla hankitun omaisuuden hankintameno katsotaan myös rahoitusvelan osalta tukikelpoiseksi tietyin edellytyksin.
  4. 1–3 kohdassa tarkoitetuissa investoinneissa tarvittavista sähkö-, lämpö-, vesi-, viemäri- ja tietoliikenneliittymistä aiheutuviin kustannuksiin sekä muista liittymistä tuensaajalle aiheutuviin kustannuksiin osana tuettavaa toimenpidettä
  5. toimenpiteen suunnittelusta ja toteutuksesta aiheutuviin yleiskustannuksiin;
  6. lupa- ja rekisteröintimaksuista sekä muista vastaavista toimenpiteen toteutuksesta aiheutuvista yleiskustannuksista.
- Aineetonta investointitukea voidaan myöntää seuraaviin investointeihin.
    - tietokoneohjelmistojen, pilvipalveluiden ja vastaavien ratkaisujen hankkiminen;
    - patenttien, tekijänoikeuksien ja tavaramerkkien hankkiminen sekä muiden immateriaalioikeuksien ja käyttö lupien hankkiminen

LPL ry:n linjaus:

Tavanomaisia hankintoja (mm. toimistokalusteet ja -välineet) tuetaan vain alkavalle yritykselle ja perustellusta syystä toimivalle yritykselle osana muuta kehittämistä.

Alle 20 000 € investointihankkeissa ei edellytetä erillistä liiketoimintasuunnitelmaa, jos tiedot on kirjattu kattavasti hankesuunnitelmaan. (Huomioithan kuitenkin, että liiketoimintasuunnitelma on aina liikeidea selkeyttävä asiakirja, jonka liitteeksi on hyvä laatia myös talouslaskelmat.) Kaikissa investointihakemuksissa tulee olla liitteenä kannattavuuslaskelmat, jotta voidaan arvioida kannattavan liiketoiminnan edellytykset ja yrityksen työllistyvyys.

Rakentamisinvestoinnin rajauksia:

Rakentamisen palkkakustannuksia voidaan hyväksyä lähipiirille (VnA 49§), vain jos voidaan osoittaa, että muutoin rakentaminen ei ole mahdollista (työvoimaa alueella ei saatavissa). Palkkataso tulee olla alan yleisen TES:n mukainen.

Rakentamisinvestoinnin kustannuksiin voi jyvittää yrityksen työntekijöiden palkkoja. Työntekijällä tulee olla pätevyys rakentamiseen.

Yrittäjä voi osallistua hankkeen toteuttamiseen, mutta yrittäjän palkkakuluja ei voida sisällyttää hankkeelle. Yrittäjän suorittamasta rakennustyöstä tulee olla merkintä hankesuunnitelmassa.

Energiainvestoinnit, tukitaso 30 %

- Tukea voidaan myöntää energiamuodon vaihtamiseen uusiutuvaan energiaan, yrityksen uusiutuvan energian käytön lisäämiseen ja energia- ja materiaalitehokkuuden parantamiseen.
- Tukea myönnetään vain päätoimiseen yritystoimintaan.
- Ei edellytetä yritystoiminnan laajentamista tai kasvua.

LPL ry:n linjaus:

Vahva suositus, että tuen hakijalla on asiantuntijan laatima selvitys tai energiakatselmus, jossa selvitetään investoinnin vaikuttavuus, esim. tiloihin sopivin energiamuoto ja investoinnin merkitys energiatehokkuuslukuun (E-luku). Laskennalliset perusteet ovat edellytys tuen myöntämiselle.

Tukea ei myönnetä korjausrakentamiseen, mutta esim. ikkunoiden ja ovien vaihto on mahdollista, mikäli sillä saavutetaan energiatehokkuuden lisäämistä/energiansäästöä. Myös valaistuksen uusiminen on mahdollista, jos merkittävä vaikutus energiansäästöä. (ELY:n linjaus)

Vuokratiloihin investoitaessa edellytetään tarpeeksi pitkää vuokrasopimusta (esim. 12 vuotta) kirjattuna.

2.5.2 Yritysten käynnistys- ja kehittämistuki

Leader tukee vakioituna kertakorvauksena yrityksen käynnistys- ja kehittämisvaiheita. Tuet on tarkoitettu helpottamaan yritystoiminnan kokeilua ja aloittamista tai kehittämään olemassa olevaa yritystoimintaa. Tuet voivat sisältää mm. asiantuntijapalveluiden hankintaa, pienhankintoja, koulutusta ja valmennusta riippuen tukimuodosta. Hakijan on hakuvaiheessa esitettävä kustannusarvio, josta käy ilmi mistä hakemuksen kustannukset koostuvat. Hakemuksissa tulee olla liitteenä asiantuntijatarjoukset sisältöineen sekä asianmukaiset hintatason selvitykset. Hakija valitsee itse parhaan asiantuntijan yrityksen tarpeeseen. Hankkeissa on huomioitava niiden tarkoituksenmukaisuus, tuen tarve sekä vaikuttavuus. Kustannuksia ei saa syntyä ennen hankkeen vireilletuloa ja tuki maksetaan jälkikäteen.

Hanke ei voi sisältää yrittäjän omia palkkakuluja tai päivärahoja.

Pienhankinnalla tarkoitetaan yksittäistä kuluva käyttöömaisuutta, jolla on erityistä merkitystä käynnistämiseksi ja kokeilulle ja jonka hankintahinta on enintään 1 200 euroa. Tällaisia pienhankintoja yritys voi vähentää yhteensä enintään 3 600 euroa vuoden aikana. Pienhankinnoissa noudatetaan lähtökohtaisesti verottajan ohjeistusta <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/liikkeen-tai-ammatinharjoittaja/poistot-ja-pienhankinnat/> Hanke ei voi koostua pelkästään pienhankinnoista.

Käynnistystuki

1. Tuki uuden yritystoiminnan kokeiluun, 2 500 euron vakioitu kertakorvaus

- Tuen hakijan tulee olla luonnollinen henkilö, jolla ei ole tukea haettaessa tai myönnettäessä yritystunnusta eikä harjoita tuenhakuhetkellä taloudellista toimintaa.
- Kokeilun voi toteuttaa kilpailutilanteesta huolimatta, koska lyhytaikaisella kokeilulla ei katsota olevan suurta merkitystä kilpailutilanteeseen.
- Tukea voidaan myöntää maa- ja metsätalouden ulkopuoliseen toimintaan. Tuki soveltuu opiskelijoille, työttömille, nuorille ja palkansaajille ilman ikärajaa.
- Käynnistystuen avulla on mahdollisuus kokeilla yrittäjyyttä ns. kevytyrittäjänä.
- Tukea voidaan myöntää yritystoiminnan kokeiluun enintään neljän kuukauden ajalle.
- Tukea voidaan käyttää toimitilojen ja laitteiden vuokriin, aineisiin ja tarvikkeisiin, käyttömaksuihin, matkoihin sekä koulutuksen, valmennuksen, asiantuntijaosaamisen ja tiedon hankkimiseen ostettavina palveluina.

- g. Tukea ei voida käyttää pienhankintoihin.
- h. Tukea voidaan myöntää samalle tuen hakijalle kerran rahoituskauden aikana.
- i. Kokeilulla ei katsota olevan suurta merkitystä kilpailutilanteeseen, joten sitä ei tarvitse erikseen selvittää hakuvaiheessa.

LPL ry:n linjaus:

Tukea myönnetään vain täysi-ikäiselle.

Voidaan myöntää vain henkilölle. Jos y-tunnus on jo olemassa, tukea ei voi myöntää. Myöntämisen esteenä ei kuitenkaan pidetä alkutuotannon (maa- ja metsätalous) harjoittamista varten perustettua verotuksellista y-tunnusta. Kokeilutuki ei estä hakemasta tukea varsinaiseen yritystoiminnan käynnistämiseen.

Hanke voi sisältää esim. pienten koe-erien, demojen tai proton valmistukseen tarvittavia aineita ja tarvikkeita (osuus kokonaisuudesta max n. 30 %, harkinnanvaraisesti perustellusti enintään 50 %). Aineet ja tarvikkeet ei voi sisältää myytäväksi tarkoitettujen tuotteiden raaka-aineita.

Koulutukseen kohdistuvaa tukea voidaan myöntää sellaiseen yritystoiminnan käynnistämistä edistävään koulutukseen, joka täydentää käytännön kokemusta ja yrittäjän koulutusta. Koulutus voi liittyä esim. yritystoiminnan laajentamiseen uudelle toimialalle. Koulutushankinnat eivät voi kohdistua ns. perusosaamisen hankintaan yritystoimintaa aloittaessa. Markkinointi- tai somekoulutus voivat olla tuettavia vain, jos ne eivät ole tavanomaista markkinointia ja ne sisältävät jonkun osa-alueen erityisosaamista tai uutuusarvoa. Koulutuksessa ei rajausta toimialoissa, esim. metsätaloutta voidaan tukea, mutta alan perusosaamisen lisääminen ei voi sisältyä esim. taimikonhoito/raivaus.

Jos hanke sisältää matkoja, tulee hankesuunnitelmassa käydä ilmi matkan tarkoituksenmukaisuus ja kuinka se liittyy kehittämiseen tai käynnistämiseen, mihin matka suuntautuu, matkustusväline ja kustannukset.

Maksatusta haetaan hankesuunnitelman mukaista tuotosta vastaan.

2. Tuki yritystoiminnan käynnistämiseen omistajanvaihdoksen avulla, 2 500 tai 5 000 euron vakioitu kertakorvaus

- a. Tuen hakijan tulee olla luonnollinen henkilö, jolla ei ole yritystunnusta tai mikroyritys, jolla on tukea haettaessa yritystunnus. Tukea voidaan myöntää maa- ja metsätalouden ulkopuoliseen toimintaan.
- b. Tukea voidaan myöntää yritystoiminnan käynnistämiseen omistajanvaihdoksen avulla. Edellytyksenä on, että ostettava yritys sijaitsee Leader Pohjoisin Lappi ry:n alueella.
- c. Tukea voidaan myöntää yrityksen ostajalle omistajanvaihdokseen valmisteluun liittyvien asiantuntijapalveluiden hankkimiseen ostettavina palveluina, erityisesti juridisia palveluja, tilitoimisto- ja taloushallinnon asiantuntijapalveluita ja kyseessä olevaan liiketoimintaan liittyviä konsulttipalveluja. Hakijalla tulee olla hankittava yritys tiedossa hakuvaiheessa.
- d. Tukea voidaan myöntää samalle tuen hakijalle enintään 5000 € rahoituskauden aikana.
- e. Paikallisilla markkinoilla toimiville yrityksille tukea voidaan myöntää vain, jos yrityksen tuotteisiin tai palveluihin voidaan arvioida kohdistuvan riittävällä tavalla alueen ulkopuolista kysyntää tai jos yrityksen voidaan arvioida tuotteillaan tai palveluillaan

korvaavan alueen ulkopuolelta hankittavia tuotteita tai palveluita taikka täydentävän paikkakunnan tai alueellista tarjontaa silloin, kun toimivat yritykset eivät kohtuudella kykene vastaamaan kysyntään.

- f. Omistajanvaihdoksen ei tarvitse toteutua.

LPL ry:n linjaus:

Tuen myöntämisessä pätee samat alue- ja toimialarajaukset ostettavalle yritykselle, kuin muissakin yrityshankkeissa.

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että ostettava yritys yksilöidään hakemuksessa. Jos hankittava yritys on suurempi kuin Leader-kokoinen mikroyritys, niin tuen myöntämisessä käytetään erityistä harkintaa.

Hakemuksen liitteenä tulee olla asiantuntijan/asiantuntijoiden tarjous/tarjoukset. Yli 3 000 € hankinnoista tulee olla hintatason selvitys.

Maksatusta haetaan hankesuunnitelman mukaista tuotosta vastaan.

3. Tuki osa-aikaisen yritystoiminnan käynnistämiseen, 5 000 euron vakioitu kertakorvaus

- a. Tuen hakijalla tulee olla tukea haettaessa y-tunnus (enintään yhden verovuoden ajan). Ei voi hakea henkilötunnuksella.
- b. Tukea voidaan myöntää osa-aikaisen yritystoiminnan käynnistämiseen. Tukea ei kuitenkaan voida myöntää, jos hakijalle on myönnetty tuki päätoimisen yritystoiminnan käynnistämiseen (kts osa-aikaisuuden määritelmä [luvusta 2.1 kohdasta LPL ry:n linjaus](#))
- c. Osa-aikaisella yritystoiminnalla tarkoitetaan lähtökohtaisesti yritystoimintaa, johon käytettävä keskimääräinen työmäärä on vähintään 10 tuntia ja alle 35 tuntia viikossa, eikä tuen saajalla ole palveluksessaan palkattua työvoimaa. Osa-aikainen yritystoiminta voi olla myös kausiluonteista, jolloin toimintaa on enintään kuuden kuukauden ajan vuodessa.
- d. Tukea voidaan käyttää toimitilojen ja laitteiden vuokriin, aineisiin ja tarvikkeisiin, käyttömaksuihin, matkoihin sekä koulutuksen, valmennuksen, asiantuntijaosaamisen ja tiedon hankkimiseen ostettavina palveluina. Tukea voidaan käyttää lisäksi pienhankintoihin.
- e. Tukea voidaan myöntää samalle tuen hakijalle kerran rahoituskauden aikana.
- f. Paikallisilla markkinoilla toimiville yrityksille tukea voidaan myöntää vain, jos yrityksen tuotteisiin tai palveluihin voidaan arvioida kohdistuvan riittävällä tavalla alueen ulkopuolista kysyntää tai jos yrityksen voidaan arvioida tuotteillaan tai palveluillaan korvaavan alueen ulkopuolelta hankittavia tuotteita tai palveluita taikka täydentävän paikkakunnan tai alueellista tarjontaa silloin, kun toimivat yritykset eivät kohtuudella kykene vastaamaan kysyntään.

LPL ry:n linjaus:

Hankkeen tulee aina sisältää asiantuntijapalveluita tai muuta osaamisen lisäämistä, kuten koulutusta tai valmennusta (ei peruskoulutusta).

Tukea ei ole tarkoitettu vanhan yrityksen uudelleenkäynnistämiseen. Mikäli hakijalla on ollut y-tunnus aiemmin, tulee varmistua, että toimintaa ei ole ollut viimeisen noin 3 vuoden aikana.

Osa-aikayrittäjän tavoittelema liikevaihtotavoite tulee olla vähintään 10 000 € ja tavoitetta arvioidaan liiketoimintasuunnitelman pohjalta (tarkoituksenmukaisuusharkinta toimiala huomioiden). Osa-aikaisella yrittäjyydellä tarkoitetaan toimintaa, jossa yrittäjä käyttää osan (vähintään 20 %) normaalista viikkotyöajasta yritystoiminnan harjoittamiseen.

Osa-aikaisen yritystoiminnan tuessa ei vaadita Yel-vakuutusta, mutta sen hankkimiselle on vahva suositus.

Jos hanke sisältää markkinointitoimenpiteitä, niin niiden tulee sisältää esim. selvitystä, suunnitelman laadintaa, asiantuntijuuden hyödyntämistä, uutta tekemistä ja pilottiluontoista testausta. Verkkokaupan ja kotisivun osalta hanke voi sisältää asiantuntijapalveluita esim. graafinen suunnittelu, hakukoneoptimointi ja valokuvapankki. Tuettavaa ei ole verkkokaupan hankkiminen ja sen perussisällön tuottaminen, vaan ne katsotaan yrityksen tavanomaiseksi kuluksi.

Hanke voi sisältää esim. pienten koe-erien, demojen tai proton valmistukseen tarvittavia aineita ja tarvikkeita (osuus kokonaisuudesta max n. 30 %, harkinnanvaraisesti perustellusti enintään 50 %). Aineet ja tarvikkeet ei voi sisältää myytäväksi tarkoitettujen tuotteiden raaka-aineita.

Koulutukseen kohdistuvaa tukea voidaan myöntää sellaiseen yritystoiminnan käynnistämistä edistävään koulutukseen, joka täydentää käytännön kokemusta ja yrittäjän koulutusta. Koulutus voi liittyä esim. yritystoiminnan laajentamiseen uudelle toimialalle. Koulutushankinnat eivät voi kohdistua ns. perusosaamisen hankintaan yritystoimintaa aloittaessa. Markkinointi- tai somekoulutus voivat olla tuettavia vain, jos ne eivät ole tavanomaista markkinointia ja ne sisältävät jonkun osa-alueen erityisosaamista tai uutuusarvoa.

Jos hanke sisältää matkoja, tulee hankesuunnitelmassa käydä ilmi matkan tarkoituksenmukaisuus ja kuinka se liittyy kehittämiseen tai käynnistämiseen, mihin matka suuntautuu, matkustusväline ja kustannukset.

Liiketoimintasuunnitelma ja kannattavuuslaskelma tarvitaan hakemuksen liitteeksi, mikäli vastaavat asiat eivät tule esille Hyrrä-hakemuksessa.

Maksatusta haetaan hankesuunnitelman mukaista tuotosta vastaan.

4. Tuki päätoimisen yritystoiminnan käynnistämiseen, 7 500 euron vakioitu kertakorvaus

- Tuen hakijalla tulee olla tukea haettaessa y-tunnus (enintään yhden tilikauden ajan).
- Tukea voidaan myöntää päätoimisen yritystoiminnan käynnistämiseen. Tukea ei kuitenkaan voida myöntää, jos hakijalle on myönnetty tuki osa-aikaisen yritystoiminnan käynnistämiseen.
- Päätoimisella yritystoiminnalla tarkoitetaan lähtökohtaisesti yritystoimintaa, johon käytettävä keskimääräinen työmäärä on vähintään 35 tuntia viikossa. Yritystoiminnan päätoimisuuden tunnistamiseksi voidaan käyttää myös muita menetelmiä.

- d. Tukea voidaan käyttää toimitilojen ja laitteiden vuokriin, aineisiin ja tarvikkeisiin, käyttömaksuihin, matkoihin sekä koulutuksen, valmennuksen, asiantuntijaosaamisen ja tiedon hankkimiseen ostettavina palveluina. Tukea voidaan käyttää lisäksi pienhankintoihin.
- e. Tukea voidaan myöntää samalle tuen hakijalle kerran rahoituskauden aikana.
- f. Paikallisilla markkinoilla toimiville yrityksille tukea voidaan myöntää vain, jos yrityksen tuotteisiin tai palveluihin voidaan arvioida kohdistuvan riittävällä tavalla alueen ulkopuolista kysyntää tai jos yrityksen voidaan arvioida tuotteillaan tai palveluillaan korvaavan alueen ulkopuolelta hankittavia tuotteita tai palveluita taikka täydentävän paikkakunnan tai alueellista tarjontaa silloin, kun toimivat yritykset eivät kohtuudella kykene vastaamaan kysyntään.

LPL ry:n linjaus:

Hankkeen tulee aina sisältää asiantuntijapalveluita tai muuta osaamisen lisäämistä, kuten koulutusta tai valmennusta (ei peruskoulutusta).

Päätoimisen yritystoiminnan tuen hakijalla tulee olla yel/myel -vakuutus.

Jos hakijana on jo osa-aikaisesti/sivutoimisesti yrittäjänä toimiva, tulee yrityksen tavoitella hankkeen toimenpiteillä sellaista merkittävää kasvua, että päätoiminen toimeentulo mahdollistuu 2 tilikauden kuluessa.

Jos hanke sisältää markkinointitoimenpiteitä, niin niiden tulee sisältää esim. selvitystä, suunnitelman laadintaa, asiantuntijuuden hyödyntämistä, uutta tekemistä ja pilottiluontoista testausta. Verkkokaupan ja kotisivun osalta hanke voi sisältää asiantuntijapalveluita esim. graafinen suunnittelu, hakukoneoptimointi ja valokuvapankki. Tuettavaa ei ole verkkokaupan hankkiminen ja sen perussisällön tuottaminen, vaan ne katsotaan yrityksen tavanomaiseksi kuluksi.

Hanke voi sisältää esim. pienten koe-erien, demojen tai proton valmistukseen tarvittavia aineita ja tarvikkeita (osuus kokonaisuudesta max n. 30 %, harkinnanvaraisesti perustellusti enintään 50 %). Aineet ja tarvikkeet ei voi sisältää myytäväksi tarkoitettujen tuotteiden raaka-aineita.

Koulutukseen kohdistuvaa tukea voidaan myöntää sellaiseen yritystoiminnan käynnistämistä edistävään koulutukseen, joka täydentää käytännön kokemusta ja yrittäjän koulutusta. Koulutus voi liittyä esim. yritystoiminnan laajentamiseen uudelle toimialalle. Koulutushankinnat eivät voi kohdistua ns. perusosaamisen hankintaan yritystoimintaa aloittaessa. Markkinointi- tai somekoulutus voivat olla tuettavia vain, jos ne eivät ole tavanomaista markkinointia ja ne sisältävät jonkun osa-alueen erityisosaamista tai uutuusarvoa.

Jos hanke sisältää matkoja, tulee hankesuunnitelmassa käydä ilmi matkan tarkoituksenmukaisuus ja kuinka se liittyy kehittämiseen tai käynnistämiseen, mihin matka suuntautuu, matkustusväline ja kustannukset.

Liiketoimintasuunnitelma ja kannattavuuslaskelma tarvitaan hakemuksen liitteeksi, mikäli vastaavat asiat eivät tule esille Hyrrä-hakemuksessa.

Maksatusta haetaan hankesuunnitelman mukaista tuotosta vastaan.

5. Tuki maatalousalan kokeiluun, 2 500, 5 000 tai 7 500 euron vakioitu kertakorvaus

- a. Tuen saaja voi olla muukin kuin maatila, tuen hakijayrityksellä ei ole toimialarajoitusta
- b. Kokeilun kesto on enintään kolme vuotta.
- c. Tukea voidaan myöntää ensimmäistä kertaa kokeiltavaan maataloustoimintaan tai olemassa olevan maataloustoiminnan monipuolistamiseen kokeilun avulla. Tukea ei kuitenkaan voida myöntää olemassa olevan maatilan tavanomaiseen ja vakiintuneeseen maataloustoimintaan.
- d. Kokeilutuki on suunnattu uusien liikeideoiden testaamiseen ja kokeiluun, ja se mahdollistaa esimerkiksi erikoiskasvin viljelyn aloittamisen tai laajentamisen kaupalliseen tuotantoon.
- e. Tukea ei kuitenkaan voida myöntää tavanomaiseen ja vakiintuneeseen maataloustoimintaan.
- f. Tukea voidaan käyttää toimitilojen, koneiden ja laitteiden vuokriin, aineisiin ja tarvikkeisiin, käyttömaksuihin, matkoihin sekä koulutuksen, valmennuksen, asiantuntijaosaamisen ja tiedon hankkimiseen. Tukea voidaan käyttää lisäksi pienhankintoihin, joiden taloudellinen käyttöaika pääosin rajautuu kokeilun toteuttamisen kestoajaksi.
- g. Tukea ei kuitenkaan voida käyttää eläinten hankintaan.
- h. Tukea voidaan myöntää yhteensä enintään 7500 euroa rahoituskaudella samalle tuen saajalle. Maatalousalan kokeiluja voidaan toteuttaa useampina toisiinsa liittyvinä kokonaisuuksina.
- i. Kokeilulla ei katsota olevan suurta merkitystä kilpailutilanteeseen, joten sitä ei tarvitse erikseen selvittää hakuvaiheessa.

LPL ry:n linjaus:

Maatalouskokeiluissa edellytetään maaseutuviranomaisen lausuntoa. Lausunnolla varmistetaan hankkeen toteutettavuus ja se, että olisiko hankkeeseen saatavilla muuta rahoitusta.

Hakijoita pyydetään huomioimaan, että maksatusta hankkeelle voidaan hakea vain kerran kokeilun päättyttyä. Maksatusta haetaan hankesuunnitelman mukaista tuotosta vastaan.

Kehittämistuki**1. Yritystoiminnan suunnitteluvaiheen tuki, 1 000 euron vakioitu kertakorvaus**

- a. Hakijan tulee olla luonnollinen henkilö, jolla ei ole tukea haettaessa tai myönnettäessä yritystunnusta.
- b. Tukea voidaan käyttää uuden yritystoiminnan aloittamisen suunnitteluun ostettaviin palveluihin. Suunnittelulla tarkoitetaan ulkopuolisen asiantuntijan avulla tapahtuvaa yritystoiminnan edellytysten selvittämistä ja liikeidean kehittämistä.
- c. Tukea voidaan myöntää samalle tuen hakijalle kerran rahoituskauden aikana.

LPL ry:n linjaus:

Suunnitteluvaiheen tukea myönnetään vain, jos tarjolla ei ole maksutonta neuvontaa esimerkiksi Leader-ryhmältä, kuntien elinkeinopalveluilta, te-palveluilta tai suunnittelu edellyttää erityistä toimialan tuntemusta tai asiantuntijuutta.

Maksatusta haetaan hankesuunnitelman mukaista tuotosta vastaan.

2. Yritystoiminnan kehittämistoimenpiteen valmistelun tuki, 2 000 euron vakioitu kertakorvaus

- a. Hakijan tulee olla luonnollinen henkilö tai mikroyritys, jolla on tukea haettaessa yritystunnus.
- b. Tukea voidaan käyttää aloittavan tai toimivan yrityksen kehittämistoimenpiteiden valmiste- luun ostettaviin palveluihin. Valmistelulla tarkoitetaan ulkopuolisen asiantuntijan avulla tapahtuvaa liiketoimintasuunnitelman ja kehittämissuunnitelman laatimista sekä avustusten ja muun rahoituksen hakemisen edellytysten selvittämistä.
- c. Tukea voidaan myöntää samalle tuen hakijalle kerran rahoituskauden aikana.

LPL ry:n linjaus:

Kehittämistoimenpiteen valmistelun tukea myönnetään vain, jos tarjolla ei ole maksutonta neuvontaa esimerkiksi Leader-ryhmältä, kuntien elinkeinopalveluilta, te-palveluilta tai suunnittelu edellyttää erityistä toimialan tuntemusta tai asiantuntijuutta.

Maksatusta haetaan hankesuunnitelman mukaista tuotosta vastaan.

3. Vakiintuneen yritystoiminnan tuki, 3 000 euron vakioitu kertakorvaus

- a. Hakijalla tulee tukea haettaessa olla y-tunnus ja vakiintunut yritystoiminta (vähintään 1 tilikausi)
- b. Soveltuu osa-aikaisille ja päätoimisille yrityksille
- c. Tukea voidaan myöntää yritystoiminnan kehittämiseen. Tukea voidaan käyttää yrityksen ulkopuolelta hankittaviin kehittämis- ja asiantuntijapalveluihin, aineisiin ja tarvikkeisiin, matkoihin ja vuokriin.
- d. Tukea voidaan myöntää samalle tuenhakijalle enintään kolme kertaa ohjelmakauden aikana.

LPL ry:n linjaus:

Tuki kohdistetaan ensisijaisesti yritystoiminnan kehittämiseen, ei henkilön kehittämiseen. Vakiintuneeksi yritystoiminnaksi voidaan katsoa myös aikaisemmin harjoitettu yritystoiminta, joka on ollut tauolla enintään n. 3 vuotta.

Toimenpide on tavanomaisesta yritystoiminnasta eriytetty projektiluontoinen kokonaisuus. Kokonaisuus voi koostua enintään kolmesta ohjelmakauden aikana toteutettavasta osiosta.

Hanke voi sisältää asiantuntijapalveluita ja tiedonhankintaa esim. digi-innovaatiot, kestävät ratkaisut, verkostoituminen, yhteistyö, osaaminen, sopeutumiskyky, liiketoimintaosaaminen.

Jos hanke sisältää markkinointitoimenpiteitä, niin niiden tulee sisältää esim. selvitystä, suunnitelman laadintaa, asiantuntijuuden hyödyntämistä, uutta tekemistä ja pilottiluontoista testausta. Tuettavaa eivät ole tavanomaiset markkinointitoimet, kuten verkkokaupan hankkiminen ja sen perussisällön tuottaminen.

Hanke voi sisältää esim. pienten koe-erien, demojen tai proton valmistukseen tarvittavia aineita ja tarvikkeita (osuus kokonaisuudesta max n. 30 %, harkinnanvaraisesti perustellusti

enintään 50 %). Aineet ja tarvikkeet ei voi sisältää myytäväksi tarkoitettujen tuotteiden raaka-aineita.

Jos hanke sisältää matkoja, tulee hankesuunnitelmassa käydä ilmi matkan tarkoituksenmukaisuus ja kuinka se liittyy kehittämiseen tai käynnistämiseen, mihin matka suuntautuu, matkustusväline ja kustannukset.

Liitteeksi tarvitaan tilinpäätöstiedot 1–2 edeltävältä vuodelta.

Maksatusta haetaan hankesuunnitelman mukaista tuotosta vastaan.

2.5.3 Yritysten yhteistyöhankkeet (yhteistyö, koulutus ja yritysryhmät)

Yhteistyöhankkeilla edistetään maaseudun elinvoimaa ja yhteisöllisyyttä, elinkeinon kilpailukykyä sekä yrittäjien hyvinvointia. Hankkeissa suunnitellaan, selvitetään tai kehitetään uusia ratkaisuja, joilla parannetaan maaseutuväestölle ja yrittäjille suunnattujen palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta sekä parannetaan maaseudulla asumisen ja yrittämisen mahdollisuuksia.

Yritysten yhteistyöhankkeet keskittyvät elinkeinon yleiseen, tietyn toimialan tai yritysryhmän kehittämiseen. Yhteistyötä edistävillä hankkeilla tavoitellaan käytännön uudistuksia ja ratkaisuja, uusia tuotteita, palveluita ja menetelmiä sekä teknologista uudistumista yhdessä yrittäjien, tuottajien ja yhteisöjen kanssa.

Hankkeet toteutetaan kahden tai useamman osapuolen yhteishankkeina, jotka eivät hyödytä vain yhtä yritystä tai tapahdu alihankintana vaan aitona yhteistyönä. Tukea voidaan myöntää yhteistyöhankkeeseen, jossa yhteistyöhön osallistuu vähintään kaksi toimijaa, pois lukien yritysryhmä, jonka minimi on 3 yritystä.

Tuensaajana voivat olla julkisoikeudelliset ja yksityisoikeudelliset yhteisöt mm. kehittämissyhtiö, yhdistys, kunta, neuvontaorganisaatio tai oppilaitos.

Hyödynsaajina voivat olla pienet yritykset ja tuloksia tulee levittää laajasti (pl. yritysryhmä)

1. Tiedon ja osaamisen lisääminen elinkeinon yleiseen tai tietyn toimialan kehittämiseen, tuki 80 %

Hankkeen tavoitteena on tuottaa yrityksille merkittävää tiedon ja osaamisen lisäystä sen oman toiminnan, uusien tai parannettujen tuotteiden, prosessien tai palveluiden kehittämiseksi. Hankkeessa voi lisäksi toteuttaa selvityksiä tai rakentaa prototyyppijä. Tuki on valtiontukea.

2. Uusien tai parannettujen tuotteiden prosessien tai palveluiden kehittäminen, tuki 60 %

Hankkeen tavoitteena on kehittää yrityksille uusia tai parannettuja tuotteita, prosesseja tai palveluja. Hankkeessa voidaan myös tehdä uuden toiminnan tai tuotteen testaamista todellisessa toimintaympäristössä. Tukea hankkeeseen voidaan myöntää yhdessä muun julkisen

rahoituksen kanssa enintään 60 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Tuki on valtion tukea.

3. Yritysryhmä- ja viljelijäryhmähankkeet, tukitaso 75 %

3.1 Yritysryhmähanke

Yritysryhmään voi kuulua 3–10 mikroyritystä. Yritykset voivat olla samalta tai useilta eri toimialoilta. Luonnontuotealan yritykset lukeutuvat yritysryhmiin. Mukana voi olla myös ensiasteen jalostusta harjoittavat yritykset, kuten myllyt ja pienteurastamot.

Yritysryhmähankkeessa ryhmän yrityksiä kehittää toimintaansa erityisesti yhteisillä kehittämistoimenpiteillä. Toimenpiteiden tavoitteena voi olla tuotannollisen yhteistyön tai markkinointi- ja myyntiyhteistyön kehittäminen, tuoteperheen suunnittelu tai muu vastaava yhteinen kehittäminen. Yritysryhmissä voidaan testata menekkiä esim. ensimmäisellä messukäynnillä asiantuntijuutta hyödyntäen. Yritysryhmähankkeissa voi olla myös yrityskohtaisia toimenpiteitä, joiden tavoitteena on yhteinen päämäärä.

Yritysryhmähanketta voi hakea julkis- tai yksityisoikeudellinen yhteisö. Tuki kohdennetaan osallistujayrityksille vähämerkityksisenä tukena. Mukana olevat yritykset maksavat yhdessä sovitun jaon perusteella 25 % yksityisrahoitusosuuden.

Tukea voidaan myöntää kehittämiseen (kuten ostopalvelut ja palkat). Tukea ei myönnetä investointeihin.

Hankemuotoa ohjaa mm. asetus 617/2023 (Valtioneuvoston asetus maaseudun hanketoiminnan tukemisesta rahoituskaudella 2023–2027)

3.2 Viljelijäryhmähanke (Poro- maa- ja metsäalan yritykset)

Viljelijäryhmähankkeessa ryhmä yrityksiä kehittää toimintaansa sekä yhteisillä, että yrityskohtaisilla kehittämistoimenpiteillä. Hankkeen tavoitteena tulee olla työnteon ja tuotannollisen yhteistyön kehittäminen tai muu vastaava kehittäminen.

Tärkeänä lisäarvona olisi, että viljelijäryhmällä saavutetaan yhteistyön kautta sellaista etua, jota ei saavutettaisi yksittäisillä tilakohtaisilla neuvonnoilla. Yksittäisen viljelijän tarpeisiin on käytettävissä Neuvo-palvelu, joka sisältää laajasti eri tarpeisiin kuuluvia asiantuntijapalveluita (tilaneuvojat.ruokavirasto.fi).

Tukea voidaan myöntää kehittämiseen (kuten ostopalvelut ja palkat). Tukea ei myönnetä investointeihin.

Hankemuotoa ohjaa mm. asetus 617/2023 (Valtioneuvoston asetus maaseudun hanketoiminnan tukemisesta rahoituskaudella 2023–2027)

LPL ry:n linjaus:

Pääkohderyhmänä ovat alle 5htv työllistävät yritykset, joiden toimiala on strategian mukainen. Mukana voivat olla myös muiden toimialojen yrityksiä, mikäli suurin osa mukana olevista yrityksistä edustaa strategian toimialoja tai edistää strategian tavoitteita.

Mukana voi olla myös enintään 9htv työllistäviä yrityksiä, mikäli se on hankkeen tavoitteille ja pienemmille hankkeen yrityksille eduksi. Yritysrühmähankkeessa voi olla mukana myös isompi yritys, joka työllistää 10htv tai enemmän, mikäli tuki ei kohdistu yritykseen itseensä.

Lapin ELY-keskus rahoittaa myös hankkeita, jotka mahdollistavat isomman yrityskoon (10htv tai yli).

4. Yritysrühmä- ja viljelijärühmähankkeen valmisteluraha, 5000 euroa

Yritysrühmä- ja viljelijärühmä hankkeiden suunnitteluun voi hakea valmistelurahaa, silloin kuin valmisteluraha kohdistuu tulevan toiminnan kannalta merkittävään ja välttämättömään yhteistyökumppaneiden etsimiseen ja hankesuunnitelman valmisteluun. Valmisteluraha soveltuu yritys- ja viljelijärühmähankkeiden perustamiseen, tuottajaorganisaatioiden edistämiseen. Valmistelurahan myöntämisen edellytyksenä on suunnitelma hakea tukea kehittämishankkeeseen.

Valmistelurahaa voi hakea organisaatio, joka voi myös hallinnoida hankkeen.

Valmisteluraha voidaan myöntää yhden kerran samaan kehittämiskohteeseen ja se maksetaan vakioituna kertakorvauksena. Hankkeen tuloksena tulee syntyä yhteistyö/aiesopimus tai selvitys, mikäli valmistelu ei ole johtanut hankkeeseen.

LPL ry:n linjaus:

Valmistelurahaa voidaan myöntää laajaa valmistelutyötä vaativien yritysrühmä- ja viljelijärühmähankkeiden edistämiseen, yhteistyökumppaneiden etsimiseen, hankkeen edellytysten selvittämiseen ja hankesuunnitelman valmisteluun. Valmistelurahan tuotoksena tulee syntyä hankesuunnitelma yhteistyösopimuksineen tai selvitys, mikäli valmistelu ei ole johtanut hankkeeseen.

Maksatusta haetaan tuotosta vastaan.

5. Yritysten koulutushankkeet, enimmäistukitaso 70–90 %

Koulutushankkeilla edistetään tieteellisen tiedon, innovaatioiden, digitalisaation ja muun osaamisen saattamista viljelijöiden, metsänomistajien, elintarvikealan toimijoiden ja muiden maaseudun yrittäjien ja yhteisöjen käyttöön sekä lisätään muutoskestävyyttä ja johtamisosaamista. Uusimman tutkimustiedon välittämisen kautta mahdollistetaan innovaatioiden käyttöönottoa ja parannetaan energiatehokkuutta. Toimenpiteellä lisätään osaamista ja yhteistyötä uusien ratkaisujen ja toimintamallien kehittämiseksi.

Koulutushankkeilla lisätään CAP-suunnitelman erityistavoitteisiin liittyvää osaamista. Koulutushanke voi kohdistua yhteen tai useampaan CAP-suunnitelman tavoitteeseen. Tukea

voidaan myöntää maa- ja porotalouden, metsätalouden ja maaseudun yritysten sekä luonnon, ympäristön ja ilmaston suojeluun liittyvään tiedon lisäämiseen.

Koulutus voi kohdistua:

- Koulutus maatalouden alkutuotannon, maataloustuotteiden jalostuksen tai kaupan pitämisen alalla toimiville pk-yrityksille. Koulutus kohdistuu maatalouden alkutuotannon tai maataloustuotteiden jalostuksen tai kaupan pitämisen alalla toimiville pienille ja keski suurille yrityksille.
- Koulutus maaseudun mikro- ja pk-yrityksille
- Koulutus metsätalouden toimijoille
- Koulutus maaseudun toimijoille. Koulutus ei kohdistu tietyille toimialalle tai toimijajoukolle.

Koulutushankkeet voivat olla:

1. Ympäristö- ja ilmastokoulutushanke

Hankkeen tavoitteena on edistää osaamista ilmasto- ja ympäristökysymyksissä, digitalisaation hyödyntämisessä, uusiutuvan energian tuotannossa ja käytössä, vesienhoidossa sekä energiansäästöön liittyvissä teemoissa.

2. Muut koulutushankkeet

Hankkeen tavoitteena on edistää osaamista kestävään tuotantoon ja toimintaan, maatilojen muutoskestävyyteen ja kilpailukykyyn parantamiseen, EU:n laatu järjestelmiin sekä ruokaturvaan ja eläinten hyvinvointiin liittyvissä teemoissa.

Tukea voidaan myöntää sellaiseen koulutukseen, joka täydentää käytännön kokemusta ja säännönmukaista oppivelvollisuuden perustuvaa koulutusta, keskiasteen tutkintoa, yliopisto- tai korkeakoulututkintoa kuulumatta osana perus- tai jatkokoulutustutkintoa.

Pilottihankkeet ovat mahdollisia koulutushankkeen yhteydessä ja niitä voidaan tukea kokeiluja, joissa testataan tuotteen, palvelun tai menetelmän toteutuskelpoisuutta. Julkinen tuki vaihtelee riippuen kohderyhmästä.

Hakijana voi olla julkis- tai yksityisoikeudellinen yhteisö. Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että tuen saajalla tai, jos koulutustoimenpiteen toteuttaa muu kuin tuen saaja, toteuttajalla on koulutustoimenpiteen laatuun ja laajuuteen nähden ammattitaitoinen kouluttaja. Kouluttajalla tulee olla tarvittava pätevyys ja asianmukaiset valmiudet. Koulutuspalveluja tarjoavan organisaation tulee varmistua henkilöstönsä pätevyyydestä. Hankkeen hakijalla tulee olla riittävä taloudellinen ja toiminnallinen osaaminen hankkeen toteuttamiseen.

Osaamista voidaan kehittää hankkeilla toteuttamalla esimerkiksi verkkokoulutuksia, työpajoja, vertaisoppimista, valmennuksia, esittelytoimia sekä tila- ja yritysvierailuja. Koulutuksen on oltava pääsääntöisesti ryhmille suunnattavaa monimuotokoulutusta. Enintään puolet koulutuksesta voidaan toteuttaa vierailuina tiloilla, kiinteistöillä, yrityksissä tai muissa vastaavissa tiloissa. Vierailujen keskiössä tulee uuden oppiminen, kuten uudet menetelmät tai teknologia, uusien yritysmahdollisuuksien kehittäminen.

Pohjoisin Lappi

- Tukitaso 90 %, voidaan myöntää yrittäjien koulutukseen, joka ei ole tietylle ryhmälle tai toimialalle suunnattua.
- Tukitaso 70 % voidaan myöntää yrittäjien koulutukseen, joka on suunnattu tietylle toimialalle.

3 Yleishyödylliset kehittämishanketuet

Kehittämishanketukea voidaan myöntää toimintaan, jonka tavoitteena on vahvistaa maaseutualueiden sosioekonomista rakennetta sekä edistää ympäristönhoitoa ja ilmastotoimia. Hanke antaa mahdollisuuden toteuttaa sellaisia hakijan toimintaan liittyviä lisätehtäviä, joiden toteuttaminen ilman tukea ei olisi mahdollista (ei tavanomaista toimintaa).

Kehittämishankkeen toiminta tulee olla sellaista, ettei siitä saatava hyöty rajoitu yhteen tai harvaan ennalta tiedossa olevaan ryhmään. Yleishyödyllisen hankkeen lopputuloksen tulee olla pääsääntöisesti yleisesti hyödynnettävissä. Toiminnassa on pyrittävä jatkuvuuteen, sillä Leader-rahoituksella pyritään saamaan aikaan kestäviä muutoksia kylien elinvoiman ja viihtyvyyden lisäämiseksi.

Tukea kehittämishankkeelle voidaan myöntää, jos sen tavoitteena on yhteistyössä kehittää tai edistää mm.

- maaseudun sosioekonomista rakennetta ja toimintaympäristöä;
- älykkäiden kylien suunnitelmia ja ratkaisuja;
- ilmastonmuutoksen hillitsemisen ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen toimia;
- luonnonvarojen kestävää hoitoa ja luonnon monimuotoisuuden edistämistä;
- yritystoiminnan toimintamahdollisuuksia maaseutualueilla sekä nuorten viljelijöiden alalle pääsyä ja toimintaa.

Hanketta voi hakea julkisoikeudellinen tai yksityisoikeudellinen yhteisö, kuten yhdistys, säätiö tai kunta. Hakijataholla tulee olla taloudelliset resurssit hankkeen toteuttamiseen. Tukea ei myönnetä sellaiseen toimintaan, joka kuuluu julkisoikeudellisen yhteisön lakisääteisten pakollisten perustehtävien hoitamiseen. Tukea voidaan myöntää harkinnanvaraisiin tehtäviin vain perustelluista syistä.

LPL ry:n linjaukset yleisesti:

Juureva pohjoinen kulttuuri -painopisteessä tulee huomioida muut kulttuuri- ja taiderahoitukset, apurahat ja avustukset. Vakiintuneita tapahtumia ei rahoiteta avustustyyppisesti. Tapahtumien tukeminen on mahdollista, jos ne uudistuvat tai kehittyvät olennaisesti tai ne suunnataan uusille kohderyhmille, kuten nuorille. Uusia tapahtumia voidaan tukea, mikäli tavoitteena on vuosittain toistuvan tapahtuman järjestäminen. Lapsille ja nuorille suunnattuja tapahtumia voidaan tukea ilman jatkuvuusvaadetta erityisesti maaseutualueille, mikäli tapahtuma on lapsi- tai nuorisolähtöinen.

Kulttuuripainopisteessä ei rahoiteta kyläkirjoja tai muita myyntiin tarkoitettuja tuotteita.

Luonnon- ja maiseman monimuotoisuushankkeissa (ympäristönhoito) ohjataan hakemaan rahoitusta ensisijaisesti ympäristötuesta, joka soveltuu viljelijöille ja rekisteröityneille yhdistyksille yksittäisten perinnebiotooppikohteiden ja luonnonlaidunten hoitoon. Samoin ohjataan Helmi-elinympäristöohjelman piiriin.

3.1 Yleishyödylliset yhteistyöhankkeet

Hankkeissa kehitetään yhteistä tavoitetta yhteistyökumppanien kesken. Hankkeella on yksi päähakija sekä yhteistyökumppaneita. Yhteistyökumppani voivat olla oppilaitoksia, tutkimuslaitoksia, kyliä, julkisorganisaatioita sekä yhdistyksiä.

1. Yleishyödyllinen yhteistyöhanke, tukitaso 90 %

Hankkeessa voidaan parantaa yhteistyössä eri toimijatahojen palveluiden saavutettavuutta kylissä, etsiä ratkaisuja kylien sosioekonomisen tilanteen parantamiseen (esim. kylän markkinointi, maisemanhoito) sekä kylien asukasviihtyvyyden lisäämiseen. Hanke voi olla esimerkiksi suunnitelman tai selvityksen tekemistä, uusia kokeiluja tai toimintamallin luomista. Leader -yhdistys voi olla hankkeissa toinen yhteistyökumppani, mutta suositeltavaa on, että hankkeissa pyritään luomaan uudenlaisia yhteistyökumppanuuksia ja hankkeessa on hakijan lisäksi vähintään toinen osapuoli.

Yhteistyöhankeiden kustannukset voivat koostua seuraavista kululajeista:

- työntekijöiden palkkauskuluihin
- matkakustannuksiin
- asiantuntijoiden palkkioihin
- ostopalveluihin
- pienhankintoihin
- kohtuullisiin tarjoilukustannuksiin
- kansainväliseen yhteistyöhön liittyviin kustannuksiin
- toimistokuluihin
- vuokriin
- hankkeen ohjausryhmän kuluihin.

LPL ry:n linjaus:

Hankehakemukseen tulee liittää vähintään yksi kirjallinen yhteistyösopimus. Leader rahoittaa ensisijaisesti pieniä ja paikallistasolta nousevia yhteistyöhankeita.

2. Valmisteluraha, Älykkäät kylät -hankkeen, 5000 € kertakorvaus

Älykkäät kylät -hankkeiden (kts alla) edistämiseen, yhteistyökumppaneiden etsimiseen, hankkeen edellytysten selvittämiseen ja hankesuunnitelman valmisteluun, voi hakea valmistelurahaa. Tuki maksetaan vakioituna kertakorvauksena. Myöntämisen edellytyksenä on suunnitelma hakea tukea Älykäs kylä -kehittämishankkeeseen. Hankkeen kesto on enintään 1 vuosi.

LPL ry:n linjaus:

Valmistelurahan tuloksena tulee olla Älykäs kylä -hankesuunnitelma yhteistyösopimuksineen tai selvitys, miksi valmistelu ei johtanut hankesuunnitelmaan.

3. Älykäs kylä -strategiahanke, tukitaso 90 %

Älykkäiden kylien hankkeella tarkoitetaan maaseudun yhteisöjen yhteistyöryhmää, jossa kehitetään innovatiivisia ratkaisuja alueen vahvuuksia ja mahdollisuuksia hyödyntäen. Älykkäät kylät -hankkeet edistävät taloudellisia, sosiaalisia ja ympäristöön liittyviä innovaatioita yhteistyön

kautta. Tavoitteena on hyödyntää monialaisesti eri resursseja, tehdä yhteistyötä ja edistää suunnitelmallista kehittämistä.

Hankkeessa tulee olla vähintään kaksi toimijaa, jotka etsivät yhdessä ratkaisua haasteeseen. Toimijat voivat olla esimerkiksi kylä tai kylä ja kehittämisorganisaatio tai kylä ja tutkimus- tai oppilaitos. Hankkeet voivat olla useamman vuoden mittaisia. Hankkeessa laaditaan Älykäs kylä -suunnitelma ja toteutetaan siihen liittyviä toimenpiteitä ja suunnitellaan konkreettiset toimet (investoinnit). Suunnitelmaan pohjautuviin investointeihin voi saada korkeamman investointituen (max. 50 000 €), joka haetaan erikseen.

Teemaa on avattu Leader-ryhmän Kahdeksan vuodenajan kylät -strategiassa.

Avainasioita mm. digitaalitekniikan tarjoamia ratkaisuja ja digiloikka, vähähiiliset kylät, kierto- ja biotalous, kestävä ruoantuotanto ja paikallinen ruoka, luonnon monimuotoisuuden lisääminen ja ympäristönhoito, älykäs sopeutuminen muuttuvaan ilmastoon, tulevaisuuden taitoihin panostaminen, ympäristö -innovaatiot resurssitehokkuuden parantamiseksi, paikallisten energiayhteisöjen luominen, älykkäät turistikohdeet, älykkäät liikenne- ja logistiikkaratkaisut, älykkäät paikalliset palvelut, palveluketjut ja monipalvelukeskukset, turvallisuus, kestävä hyvinvointi: vältetään eristäytymistä ja eriarvoisuutta ihmisten välillä, elinoloja, kulttuuria, turvallisuutta.

Yhteistyöhankkeiden kustannukset voivat koostua seuraavista kululajeista:

- työntekijöiden palkkauskuluihin
- matkakustannuksiin
- asiantuntijoiden palkkioihin
- ostopalveluihin
- pienhankintoihin
- kohtuullisiin tarjoilukustannuksiin
- kansainväliseen yhteistyöhön liittyviin kustannuksiin
- toimistokuluihin
- vuokriin
- hankkeen ohjausryhmän kuluihin.

3.2 Koulutushankkeet enimmäistukitaso 90 %

Koulutushankkeilla lisätään CAP-suunnitelman erityistavoitteisiin liittyvää osaamista. Koulutushanke voi kohdistua yhteen tai useampaan CAP-suunnitelman tavoitteeseen. Tukea voidaan myöntää maa- ja porotalouden, metsätalouden ja maaseudun yritysten, yhteisöjen ja asukkaiden osaamisen lisäämiseen sekä luonnon, ympäristön ja ilmaston suojeluun liittyvään tiedon lisäämiseen.

Tukea voidaan myöntää sellaiseen koulutukseen, joka täydentää käytännön kokemusta ja säännönmukaista oppivelvollisuuteen perustuvaa koulutusta, keskiasteen tutkintoa taikka yliopisto- tai korkeakoulututkintoa kulumatta osana perus- tai jatkokoulutustutkintoon.

Osaamista voidaan kehittää hankkeilla toteuttamalla esimerkiksi verkkokoulutuksia, työpajoja, vertaisoppimista, valmennuksia, esittelytoimia sekä tila- ja yritysvierailuja.

Hankkeen hakijalla tulee olla riittävä taloudellinen ja toiminnallinen osaaminen hankkeen toteuttamiseen. Pilottihankkeet ovat mahdollisia koulutushankkeen yhteydessä ja niitä voidaan tukea kokeiluja, joissa testataan tuotteen, palvelun tai menetelmän toteutuskelpoisuutta.

- Hakijana voi olla julkis- tai yksityisoikeudellinen yhteisö, jolla on riittävä osaaminen koulutushankkeeseen.
- Tuen saajalla tai ostopalveluna hankittavalla kouluttajalla on oltava koulutustoimenpiteen laatuun ja laajuuteen nähden tarvittava pätevyys ja asianmukaiset valmiudet, koulutuspalveluja tarjoavan organisaation tulee varmistua henkilöstönsä pätevydestä
- Koulutuksen on oltava pääsääntöisesti ryhmille suunnattavaa monimuotokoulutusta.
- Enintään puolet koulutuksesta voidaan toteuttaa vierailuina tiloilla, kiinteistöillä, yrityksissä tai muissa vastaavissa tiloissa. Vierailujen keskiössä tulee uuden oppiminen, kuten uudet menetelmät tai teknologia, uusien yritysmahdollisuuksien kehittäminen.
- Tukitaso 90 %, voidaan myöntää koulutukseen, joka koskee maaseudun asukkaiden osaamisen ja toimintavalmiuksien kehittämistä ja yhteistyövalmiuksien lisäämistä.

Yhteistyöhankkeiden kustannukset voivat koostua seuraavista kululajeista:

- työntekijöiden palkkauskuluihin
- matkakustannuksiin
- asiantuntijoiden palkkioihin
- ostopalveluihin
- pienhankintoihin
- kohtuullisiin tarjoilukustannuksiin
- kansainväliseen yhteistyöhön liittyviin kustannuksiin
- toimistokuluihin
- vuokriin
- hankkeen ohjausryhmän kuluihin.

3.3 Yleishyödylliset investoinnit, tukitaso 65–75 %

Yleishyödyllisten investointien tavoitteena on lisätä asukasviihtyvyyttä, alueen elinvoimaa ja lisätä hiiliviisautta tai sopeutumista ilmastonmuutokseen. Yleishyödyllistä investointia voidaan tukea, jos siitä saatava hyöty ohjautuu alueen asukkaille ja muille toimijoille. Investoinnin kohteen tulee pääsääntöisesti olla alueen asukkaiden ja toimijoiden käytettävissä. Hakijan toiminnan tavanomaisia hankintoja tai yksittäisen ja rajatun harrasteseuran käyttöön tulevia investointeja ei voida tukea kuin erityisperustein.

Investoinneilla tulisi lisätä saavutettavuutta, turvallisuutta, esteettömyyttä ja huomioida erityisryhmät.

Yleishyödyllinen investointihankkeen kustannusarvio voi olla kooltaan 8000–180000 euroa, sisältäen talkootyön. Mikäli hankekoko on pienempi, kyseessä on pienhanke, jossa julkisen tuen osuus tulee olla vähintään 1000 euroa.

Tukea voidaan myöntää investoinnin toteuttamiseksi tarpeellisiin ja kohtuullisiin kustannuksiin, jotka aiheutuvat:

1. rakennuksen hankkimisesta ja rakennuksen, rakennelman tai rakenteen rakentamisessa, korjaamisessa tai laajentamisessa tarvittavien aineiden ja tarvikkeiden hankkimisesta, rakennuksiin tai rakenteisiin kiinteästi liittyvien laitteiden hankkimisesta, suunnittelusta,

- työpalkoista ja urakoinnista, mukaan lukien rakentamiskohteessa tarvittavista sähkö-, lämpö-, vesi- ja viemäri- sekä tietoliikenneliittymistä aiheutuvat kustannukset osana tuettavaa toimenpidettä;
2. rakennuksen hankinnan yhteydessä maapohjan hankkimisesta siltä osin kuin maan osuus ei ylitä kymmentä prosenttia koko kiinteistön hankinnan tukikelpoisista kustannuksista;
  3. sellaisten kiinteistöosakeyhtiön osakkeiden hankinnasta, jotka oikeuttavat hallitsemaan kehittämistukilain mukaan tukikelpoisessa kehittämishanketoiminnassa käytettävää toimitilaa;
  4. koneiden, kaluston, laitteiden ja välineiden hankinnasta sekä hankinnoissa tarvittavista sähkö-, lämpö-, vesi- ja viemäri- sekä tietoliikenneliittymistä aiheutuvat kustannukset osana tuettavaa toimenpidettä;
  5. pienimuotoisen, paikallisen vesihuoltotoimenpiteen suunnittelusta ja toteuttamisesta vesihuollon tukemisesta annetun lain (686/2004) 7 §:n mukaisesti;
  6. tietoliikenneverkon ja vastaavan verkon suunnittelusta ja rakentamisesta ja laitehankinnoista sekä verkon rakentamiseksi ja käyttämiseksi välttämättömien käyttöoikeuksien hankinnasta;
  7. viranomaisluvista, rekisteröintimaksuista ja muista vastaavista kuluista;
  8. vakuutusmaksuista, jotka kohdistuvat hankkeen toteutusaikaan.

Tukea voidaan lisäksi myöntää kiinteän omaisuuden, koneiden ja laitteiden hankinnan yleiskuluihin, kiinteän omaisuuden rakentamisen ja kunnostamisen yleiskuluihin sekä tietokoneohjelmistojen, pilvipalvelujen tai vastaavien ratkaisujen hankkimisesta tai kehittämisestä ja patenttien, käyttö lupien, tekijänoikeuksien sekä tavaramerkkien hankkimisesta aiheutuviin kustannuksiin.

Tukea voidaan myöntää ensisijaisesti uusien koneiden, kaluston, laitteiden ja välineiden hankinnasta aiheutuviin kustannuksiin. Tukikelpoiseksi voidaan kuitenkin hyväksyä myös tietyin perustein hankintameno, joka koskee käytettyä ostettavaa konetta, laitetta, välinettä tai kalustoa:

- 1) jota ei ole tarkoituksenmukaista hankkia uutena tai korvaavaa palvelua ei ole kohtuullisin kustannuksin paikkakunnalla saatavana;
- 2) joka soveltuu teknisiltä ominaisuuksiltaan suunniteltuun käyttöön tai se voidaan muuttaa aiottuun käyttötarkoitukseen sopivaksi;
- 3) jonka hankkiminen parantaa investoinnin kokonaistaloudellisuutta, kun otetaan huomioon hankinnan hinta, käyttöikä ja käytönaikaiset kustannukset;
- 4) joka on hankintahinnaltaan edullisempi kuin uusi; ja
- 5) jonka käyttöikä on jäljellä vähintään viisi vuotta.

Käytetyn koneen, kaluston, laitteen tai välineen hankkiminen hyväksytään tukipäätöksellä. Tuenhakijan on esitettävä tukihakemuksessa perustelut edellytysten täyttymiselle.

Asetuksen mukaan investointeihin voidaan myöntää tukea 65 %. Yleishyödyllisiin ympäristö- ja ilmastoinvestointeihin tukea voidaan myöntää muu julkinen rahoitus mukaan lukien yhteensä enintään 80 prosenttia. Tuen määrä voi olla enintään 100 prosenttia, jos tuen kohteena ovat:

1. turvallisuutta ja varautumista edistävät investoinnit;
2. palvelukokeilujen investoinnit, joilla etsitään ratkaisuja maaseudulla palvelujen saatavuuteen;
3. kulttuuri-, liikunta- ja vapaa-ajanpalvelujen investoinnit sekä nuorten palveluja parantavat investoinnit;
4. digitalisaation hyödyntämistä yhteiskäytössä olevissa tiloissa edistävät investoinnit; tai

Pohjoisin Lappi

5. älykkäiden kylien hankkeen suunnitelmaan sisältyvät investoinnit, joilla parannetaan alueen pitkän aikavälin toimintaympäristöä kestävä kehityksen tavoitteet huomioon ottaen.

LPL ry:n linjaus:

Tavanomaisessa investointihankkeessa tuki on 65 %.

Tuen määrä on 75 % hankkeissa, jotka edistävät turvallisuutta ja varautumista, Älykkäät kylät –hankkeen suunnitelmaan sisältyviä investointeja ja nuorten palveluja, jotka ovat aidosti nuorisolähtöisiä (kohderyhmän nuoret ovat mukana valmistelussa) tai edistävät ympäristö- ja ilmastotavoitteita.

Korotettu tukiprosentti on käytössä hankkeissa, joiden julkisen tuen määrä on enintään 50 000 €, pois lukien hankkeet, joiden toimenpiteet kohdistuvat useampaan kylään.

Jos investoinnin käyttö rajoittuu ennalta tiedossa olevaan ryhmään tai käyttö edellyttää esim. seuran jäsenyyttä, ei sitä voida tukea yleishyödyllisenä hankkeena. Tällaisia ovat esim. metsästysseurojen lihankäsitteilytilat ja kylmiöt. (Lahtivajojen tuettavuus on rajattu pois koko Lapin alueella yhteistyösopimuksella.)

Kokoontumistiloja tuetaan vain, jos ne toimivat myös kylätaloina ja käyttö on avointa kylien toimijoille. Mikäli kunnostettavalla kokoontumistilalla on kulttuurihistoriallisia arvoja, tulee selvittää myös muut rahoitusmahdollisuudet ja on pyrittävä kunnostamaan kohde kulttuurihistorialliset arvot huomioiden.

Reittihankkeita voidaan tukea, mikäli niiden hyöty kohdistuu ensisijaisesti paikallisiin asukkaisiin. Erityisesti tuetaan olemassa olevien reittien käytön monipuolistamista, mukaan lukien esteettömyys, turvallisuus ja saavutettavuus. Uusien reittien suunnittelua ja toteutusta voidaan tukea, mikäli ne ovat ensisijaisesti lähtöisin paikallisten asukkaiden tarpeista. Ympäristö huomioitava reittihankkeissa.

Pienhankkeet, tuen määrä vähintään 1 000 €

Pienhanke voi olla kehittämistä tai investointia. Hankkeen tuki on vähintään 1 000 € ja kokonaiskustannusarvio enintään 8 000 €. Tuki maksetaan kertakorvauksena eli tuotosperusteisesti. Hakuvaiheessa kerrotaan, mikä on hankkeen tulos, jota vastaan maksua haetaan (esim. valmis investointi, selvitys, raportti). Pienhankkeilla on helpotettu hakuprosessi, mutta kertakorvausmenetelmä ei mahdollista muutosten hakemista kuin hankeaikaan.

LPL ry:n linjaus:

Pienhankkeille järjestetään teemoitettuja hakuja, jolloin voidaan tarjota teeman aihealueeseen liittyen asiantuntijuutta ja tilaisuuksia. Teemoitettujen hakujen yhteydessä voi tuki olla 75 %. Teemat päätetään Leaderin hallituksessa. Pienhankkeita voidaan rahoittaa jatkuvalla haulalla myös erityisten teemojen ulkopuolelta.

Vähämerkityksellisenä tukena rahoitettavat investoinnit maaseudun palveluiden ja toimintaympäristön kehittämiseen, 40 %

Maaseudun toimintaympäristön kehittämisen investointia voidaan tukea yleishyödyllisille toimijoille, kun tuen kohteena on maaseudun palveluja tukeva investointi, jolla on merkitystä maaseudun palvelujen säilyttämisessä ja uudenlaisten järjestämistapojen kehittämisessä. Tukea voidaan myöntää, jos markkinapuute on todennettavissa ja toiminta ei vääristä kilpailua.

3.4 Kustannusmallin valinta yleishyödyllisissä yhteistyö- ja koulutushankkeissa

Hankkeen kustannusmalliksi voi hanketyypistä riippuen valita **laskennalliset kustannukset 19 %**, **laskennalliset kustannukset 40 %** tai **tosialliset kustannukset**. Maksutavaksi hankkeeseen voi valita kustannusperusteisen tai tuotosperusteisen maksun.

Osassa hanketyyppejä kustannusmallia ja tuen maksutapaa ei voi valita, vaan ne on ennalta määritelty. Investointihankkeissa ei ole mahdollista valita laskennalliset kustannukset 19 %- tai laskennalliset kustannukset 40 % -kustannusmalleja.

Hakemuksella valitaan hankkeelle sopivin kustannusmalli ja tuen maksutapa. ELY-keskus tekee lopullisen päätöksen kustannusmallista. Kustannusmallia ei voi vaihtaa kesken hankkeen.

Laskennalliset kustannukset - kustannusmalli (flat rate)

Laskennalliset kustannukset -kustannusmalleja on kaksi:

- laskennalliset kustannukset 19 %
- laskennalliset kustannukset 40 %.

Laskennalliset kustannukset 19 % -kustannusmallissa hankkeessa hyväksytään välillisinä kustannuksina 19 prosenttia hankkeen hyväksyttävien henkilöstökustannuksien ja ostopalveluiden summasta. Välillisiin kustannuksiin sisältyvät hankkeelle kohdistuvat:

- hankehenkilöstön matkakustannukset
- toimitilakustannukset
- kone- ja laitekulut
- ohjelmistokulut
- toimistokulut
- koulutuskulut
- työterveyskulut
- hankkeen tarjoilukustannukset (itse järjestettävien kokouksien tarjoilukustannukset, esim. ohjausryhmän kokousten tarjoilut)
- hankkeen vastuuvakuutukset

Muut hankkeen hyväksyttävät kustannukset korvataan tosiasiallisesti aiheutuneisiin ja maksettuihin tukielpöisiin kustannuksiin perustuen.

Kustannusmalli sopii hankkeeseen, jossa:

- hankkeessa on henkilöstö- ja/tai ostopalvelukustannuksia suurin osa hankkeen kustannuksista
- hankkeessa on paljon välillisiä kustannuksia, joita on hankala todentaa
- hankkeen henkilöstön matkakustannukset saadaan sisällytettyä flatraten määrään

Laskennalliset kustannukset 40 % -kustannusmallissa hankkeessa hyväksytään välillisinä kustannuksina 40 prosenttia hankkeen hyväksyttävistä palkkakustannuksista. Välillisiin kustannuksiin sisältyvät kaikki muut hankkeen kustannukset kuin henkilöstökustannukset. Malli kannattaa valita silloin, jos hankkeessa ei ole tarkoitus tehdä suurempia ostopalveluhankintoja.

Välillisiä kustannuksia ei tarvitse todentaa maksuvaiheessa kuitein tai tosittein.

Tosiasialliset kustannukset

Kustannusmalli soveltuu hankkeisiin, joissa:

- syntyy runsaasti matkakustannuksia
- kustannukset on helppo määritellä selkeästi
- hankemuoto on investointihanke

Maksuvaiheessa kaikki kustannukset todennetaan tosittain.

Tuotosperusteinen (kertakorvaus) maksutapa

- hanke on kehittämis- tai investointihanke
- hankkeessa on selkeä tavoite tai tavoitteita, jotka ovat helposti todennettavissa
- hanke toteutuu varmasti suunnitelman mukaisesti, eikä tarvitse muutoksia
- hanke on pienhanke

Määrittele hankehakemuksessa hankkeen tavoitteet ja toimenpiteet sekä tavat, joilla tulokset todennetaan. Voit myös tehdä hankkeellesi osioita, joille jokaiselle määritellään tavoite ja kerrotaan, miten tavoitteen saavuttaminen todennetaan.

Hankkeen kustannusarvio lasketaan todellisten kustannusten perusteella tai käyttämällä laskennallisia kustannusmalleja. Kustannusten kohtuullisuus arvioidaan hakemuksessa. Tuen määrä lasketaan käyttäen hankkeeseen soveltuvaa tukiprosenttia.

ELY-keskus myöntää tuen euromääräisenä hankkeen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteuttamiseksi. Tuki maksetaan, kun tavoite on saavutettu ja toimenpide on tehty todennetusti. Maksua hakiessa esitetään hankehakemuksella määritetty tulos. Kuitteja ei tarvitse toimittaa.

Tuotosperusteisesti toteutettavaan hankkeeseen ei voi hakea muutosta. Hankkeeseen voi kuitenkin hakea toteuttamisajan jatkoa perustelluista syistä.

Laskennalliset loma-ajan palkat, lomarahat ja palkkojen sivukulut

Kaikissa hankkeissa, joissa on palkkakustannuksia, käytetään laskennallista 39 % kustannusmallia seuraavien kustannusten kattamiseen:

- loma-ajan palkat
- lomarahat
- palkkojen sivukulut

Kustannusarviossa lasketaan vain työssäoloajan palkka ilman loma-ajan palkkaa, lomarahaa ja palkkojen sivukuluja. Hyrrä-asiointipalvelu laskee automaattisesti 39 prosenttia työssäoloajan palkasta näihin. Loma-ajan palkkaa ja lomarahaa ei enää makseta erikseen loppumaksun jälkeen, koska ne sisältyvät jo maksettuihin laskennallisesti hyväksytyihin kuluihin.

3.5 Yleishyödyllisissä hankkeissa tuettavaa ei ole:

- sellaisten hankintojen kustannuksiin, jotka on tehty hakijalta, hakijayhteisössä päätösvaltaa käyttävältä henkilöltä tai hänen perheenjäseneltään tai hänen tai hänen perheenjäsenensä

määräysvallassa olevalta yritykseltä, jolle hankinnasta ole hankittu riittävästi tarjouksia muilta asianmukaisilta tahoilta

- korkoihin, provisioihin ja varainsiirtoveroon sekä muihin investoinnin tai muun toimenpiteen rahoituksesta aiheutuviin kustannuksiin
- leasingkustannuksiin, jos sopimuksen kohteena oleva kone tai laite sopimusehtojen mukaisesti siirtyy hakijan omistukseen
- osamaksulla hankittavan koneen tai laitteen maksueriin, jos hankitun omaisuuden omistusoikeus ei siirry hankkeen toteutusaikana
- tietoliikenneverkkoinvestoinnin yhteydessä tilaajaliittymän rakentamisesta johtuviin kustannuksiin, jotka aiheutuvat liittymän viimeisen 100 metrin rakentamisesta laskettuna yksityisen loppukäyttäjän asuinrakennuksen tai toimipaikan seinästä
- arvonlisäveroon, joka ei jää hakijan lopulliseksi kustannukseksi, jos hakija ei esitä selvitystä siitä, että kustannuksesta ei ole mahdollista saada arvonlisäveron vähennystä tai palautusta
- kustannuksiin, jotka eivät jää hakijan lopulliseksi menoksi palautuksen, hyvityksen tai muun vastaavan syyn johdosta
- kustannuksiin, jotka aiheutuvat hakijan muusta kuin hankkeen toteuttamiseen liittyvästä säännöllisestä tavanomaisesta toiminnasta tai siihen liittyvästä suhdetoiminnasta
- palkkoihin ja palkkioihin siltä osin, kuin ne ylittävät vastaavasta tehtävästä yleisesti maksettavan palkan ja palkkion määrän
- muihin palkkaukseen kuuluviin kustannuksiin kuin lakisääteisistä tai työnantajaa velvoittavasta työehtosopimuksesta johtuviin kustannuksiin
- matkakustannuksiin siltä osin, kuin ne ylittävät määrän, joka korvattaisiin matkan suorittamisen aikana voimassa olevan valtion matkustussäännön mukaan
- sellaisen työntekijän palkkauksesta aiheutuviin kustannuksiin, joka ei ole tukea haettaessa ollut hakijan vakinaisen viran haltija tai toistaiseksi voimassa olevassa työsuhteessa oleva työntekijä, jos hankkeen työntekijän työpanos koko hankkeen alkuperäisessä tukipäätöksessä hyväksytyllä toteuttamisajalta ylittää yhden henkilötyövuoden eikä kyseinen virka tai toimi ole ollut julkisesti haettavana
- virkamiehen matkakustannuksiin ja kokouspalkkioihin, jos tehtävä kuuluu virkamiehen viranhoitoon.

4 Yleiset rahoituslinjaukset ja yhdistyksen omat hankkeet sekä vuosittaiset teema- ja ideahaut

4.1 Valintajaksot

Vuonna 2024 on jatkuva haku kaikille. Tukea voidaan myöntää strategian mukaisiin hankkeisiin, jotka ylittävät valintakriteerien minimi pisterajan. Viestinnällä tavoitellaan erityisesti uusia hakijoita.

Hakujakson päättymisaika rajaa sen, missä kokouksessa aikaisintaan voidaan ottaa käsittelyyn hakujakson aikana vireille tullut hanke. Jos hanke on puutteellinen, niin se siirretään käsiteltäväksi myöhempään kokoukseen.

Pohjoisin Lappi

Vuoden 2024–2025 valintajaksot:

- 1) Hakujakso 1.12.2024–18.1.2025 (ideahaku)
- 2) Hakujakso 19.1.–22.3.2025 (teemahaku 1)
- 3) Hakujakso 23.3.–30.4.2025 (teemahaku 2)
- 4) Hakujakso 1.5.–31.5.2025
- 5) Hakujakso 1.6.-17.8.2025
- 6) Hakujakso 18.8.-12.10.2025
- 7) Hakujakso 13.10.-23.11.2025

Kokoukset, joissa hankkeita käsitellään:

- 5.2.2025
- 8.4.2025
- 21.5.2025
- 13.6.2025
- 4.9.2025
- 30.10.2025
- 11.12.2025

Vuoden ensimmäinen huoltokatko Hyrrässä on näillä näkymin 21.02.2025 - 23.02.2025.

4.2 Yhdistyksen omat hankkeet ja yhteistyössä toteutettavat hankkeet

Yhdistys arvioi vuosittain omien hankkeiden tarvetta, jolla varmistetaan strategian toteutuminen. Omat hankkeet voidaan rahoittaa omasta kiintiöstä tai hakea rahoitus muista rahastoista. Yhdistyksellä on käytettävissä ylimääräistä julkista rahaa (kuntarahaa) strategiaa toteuttavien hankkeiden toteuttamiseen. Yhdistyksen hallinnoimien hankkeiden tavoitteena tulee aina olla strategian toteutumisen edistäminen.

Käynnissä olevat omasta kiintiöstä rahoitetut hankkeet 2025:

- Kylväärsti -kehittämishanke, Älykäs kylä -hankkeiden aktivointiin
- Puhtaat poukammat ja raikkaat rannat, vesistökuunnostusten aktivointiin

Muulla rahoituksella toteutettavat hankkeet

- Porisevat porstuat ja pohjoiset kulttuurimaisemat, koko Lapin alueen kulttuuriympäristöhanke (kulttuuriperintö ml. aineeton)

Muiden Leader-ryhmien hallinnoimat koko Lapin aluetta koskevat hankkeet

- Kylien kiertotaloushanke ILIMA, hallinnoija Peräpohjolan Leader ry
- Valokuidulla turvaa ja elämää Lapin kyliin, hallinnoija Leader Tunturi Lappi ry
- Polar Magnets - Pohjoisen vetovoiman kansainväliset mahdollisuudet, hallinnoija Leader Koillismaa

4.3 Vuoden 2025 teemahaut ja kampanjat

Pohjoisin Lappi

Idea- ja teemahakujen tarkoituksena on edistää strategian tietyjen painopisteiden ja keinojen toteutumista. Idea ja teemahaut päätetään vuosittain pohjautuen rahoitettujen hankkeiden seurantaan ja toteumaan.

Käytettävissä oleva kiintiö hankkeisiin 2025 painopisteittäin

Kiintiön jako on suuntaa antava. Vuonna 2025 on tarkoitus käyttää 25,60 % osuus kauden myöntövaltuudesta. Tässä laskelmassa ei ole vuoden 2024 rahoituskehuksesta myöntämättä jäänyttä kiintiötä mukana, sillä siirtyvästä kiintiön suuruudesta ei ole varmuutta linjausten tekohetkellä.

<u>Kahdeksan vuodenajan koti</u>	<u>1 224 704,00 €</u>
Kahdeksan vuodenajan kylät 40 %	489 881,60 €
Juureva Pohjoinen kulttuuri 20 %	244 940,80 €
Pohjoiset elinkeinot 40 %	489 881,60 €
josta seteli-hankkeisiin 12 %	58 785,79 €

Yleishyödylliset investoinnit

Painotus investoinneissa on pienissä kylien viihtyvyyttä lisäävissä hankkeissa. Yhteisöllisten kokoontumispaikkojen rakentamiseen, korjaamiseen, energiaremontteihin ja käytön monipuolistamiseen liittyviin hankkeisiin asetetaan julkisen tuen enimmäismääräksi 80 000 €. Suuntaa antava kehys 200 000 €.

Ideahaut

- Kylien perinnetiedot ja -taidot talteen -hankkeiden ideahaku 1.12.2024-18.1.2025
  - Suuntaa antava kehys 100 000 €

Yleishyödyllisten hankkeiden teemahaut (voi olla investointi- tai kehittämishanke)

- Kylien arjen turvallisuus, varautuminen ja energiaratkaisut -pienhankkeiden teemahaku 1.1.-22.3.2025
  - Suuntaa antava kehys 50 000 €
- Kylien tapahtumatuotanto -pienhankkeiden teemahaku 1.3.-30.4.2025
  - Ensisijaisesti lasten ja nuorten tarpeista nouseviin tapahtumiin tai perinne- ja paikalliskulttuuria vaaliviin tapahtumiin
  - Suuntaa antava kehys 50 000 €

Yrityshankkeiden teemahaut

- Yritysten energiainvestoinnit -teemahaku 1.6.-17.8.2025
  - Ei varattua kehystä

Vuonna 2025 valmisteltavat hankkeet:

- KV-hanke: Siirtolaisuus Lapista
  - KV-kumppani esim. Ruotsista tai Irlannista
  - Opintomatka
  - Muuttokohteen määrittäminen esiselvityksen kautta
  - Pilottikylät ja sitoutetaan 4–8 kylää
- Kestävää yrittäjyyttä
  - Mahdollinen muu rahasto
  - Matalan kynnyksen yritysneuvontaa
  - Yritysten sparraamista kestävyysteemaan (sosiaalinen, kulttuurinen, ympäristö ja talous)

Suunnitteilla olevat hankkeet 2024–27:

- Nuorten kv-hanke
  - Teemaa varten toteutetaan kierros alueen kouluihin
  - Ei omasta kiintiöstä
- Palveluhanke ikäihmisille
  - Aktivoidaan yhdistyksiä
  - Varautumista ja turvallisuutta kyliin
  - Viedään digipalveluita kyliin ja kylätaloihin saavutettaviin
    - Opastetaan ja koulutetaan käyttöä
  - Luodaan sosiaalisuutta ja harrastusmahdollisuuksia kyliin digipalveluiden avulla

Nuorisoleader raha 100 €-800 € (erityiskriteereillä 1 000 €)

- Erityisteenana nuorten tapahtumat ja harrastuskokeilut